

SAUSIO 13-OJI – LIETUVOS LAISVĖS GYNĖJŲ DIENA

KRUVONOJI NAKTIS

1 val. 25 min. Tankai Karoliniškėse, važiuojantys Televizijos bokšto link, ties "Kometos" parduotuve pradeda šaudyti tuščiais šoviniais.

1 val. 50 min. Tankai ima supti Televizijos bokštą, prieš tankus einantys automatininkai koviniais šoviniais šaudo į žemę, o vėliau ir į bokštą aplink apstojusius žmones. Tankai ir desantininkai siautėja apie 2 valandas.

2 val. Šarvuočiai ir tankai apsupa Radijo ir televizijos komiteto pastatą, pradeda šaudyti į pastatą ir budinčius žmones, užima Komiteto rūmus ir studijas. Kariškiai trukdo paimti žuvusiųjų lavonus ir sužeistuosius. Užėmus Televizijos bokštą, vienas LKP (SSKP) vadovų J.Jermalavičius iš karinės mašinos per garsiakalbį skelbia "Broliai lietuviai, nacionalistų ir separatistų vyriausybė, kuri priešpastatė save liaudžiai, nuversta. Eikite pas savo tėvus, vaikus..."

Per šią kruviną akciją žuvo 13 civilių gyventojų, daugiau kaip 500 žmonių sužeista. Šturmuojant Radijo ir televizijos komiteto pastatą kulka į nugarą savųjų nušautas SSRS desantininkas V.Šackichas.

Užgrobusi radijo ir televizijos pastatus tankų kolona važiuoja prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų; čia susirinkę apie 20 tūkst. parlamento gynėjų; jie gieda "Marija, Marija", meldžiasi, dainuoja. Minios puli kariuomenė nesiryžta.

2 val. Nutraukus Vilniaus radijo ir televizijos transliaciją, pradeda veikti nedidelio galimumo stotis Kaune (Sitkūnuose). Sitkūnų ir Juragių siųstuvų stotis apsupę desantininkai ir pareikalauja nutraukti laidas.

2 val. 22 min. Deputatams ir esantiems AT rūmuose dalijamos dujokaukės.

3 val. 20 min. Aukščiausiojoje Taryboje susirenka 60 deputatų.

3 val. 26 min. Kunigas R.Grigas kreipiasi į esančiuosius AT rūmuose, suteikia jiems visuotinį nuodėmių atleidimą ir pakviečia atlikti išpažintį.

3 val. 46 min. Danijos TV korespondentas praneša, kad visą valdžią paėmęs kažkoks "nacionalinio gelbėjimo komitetas".

4 val. 12 min. Aukščiau-

1991 m. sausio 13-osios naktį, Sovietų agresijos metu, žuvo 14 Lietuvos piliečių, gynusių Lietuvos Respublikos nepriklausomybę. Visi, išskyrus Titą Masiulį, palaidoti Antakalnio kapinėse. Titas Masiulis palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse. Iš viso sužeista 702 žmonės, kulkų suvarpyti 52. Šturmuojant Radijo ir televizijos komiteto pastatą kulka į nugarą savųjų nušautas SSRS desantininkas V.Šackich. Jis buvo nušautas šūviu į nugarą iš 5 cm atstumo – tą galėjo padaryti tik saviškiai rusai. Lietuva apsigynė. Sovietinė kariuomenė ir jai vadovaujanti komunistų partija pabijoję šturmuoti Parlamento rūmus.

siosios Tarybos pirmininkas V.Landsbergis prašo deputatų moterų eiti namo. Jos atsisako.

4 val. 15 min. Vyriausybės informacijos tarnyba praneša, kad Vyriausybė nenutraukia savo veiklos ir aktyvios SSRS ginkluotojų pajėgų okupacijos sąlygomis. Visos Lietuvos Respublikos vykdomosios valdžios institucijos, savivaldybės ir gyventojai privalo vykdyti tik šios Vyriausybės nurodymus. Kiekviena kita valdžia Lietuvoje yra neteisėta ir jos nurodymai Lietuvos žmonėms yra neprivalomi.

Aukščiausioji Taryba sausio 13, 14 ir 15 d. paskelbia gedulo dienas.

AT atleidžia iš ministro pirmininko pareigų A.Šimėną, kaip nežinia kur esantį ir negalintį eiti pareigų. Ministru pirmininku paskiriamas Gediminas Vagnorius, jo pavaduotoju - Zigmas Vaišvila.

Lietuvos Aukščiausioji Taryba kreipiasi į visus SSRS žmones, primindama, kad Lietuvos tragedija yra ir jų tragedija, bei ragindama padėti agresiją stabdyti; į pasaulio vyriausybes, aiškindama SSRS pradėjus nepaskelbtą karą prieš Lietuvą, prašydama pri-

pažinti, kad Sąjunga užpuolė kitą suverenią valstybę.

LR AT priima nutarimą "Dėl Lietuvos Respublikos laikinosios gynybos vadovybės sudarymo".

5 val. 20 min. Sveikatos apsaugos ministras J.Olekas kreipiasi į medicinos ir gailestingumo organizacijas pagalbos chirurginiais instrumentais ir vaistais.

5 val. 35 min. Lietuvos Respublikos atstovybei Maskvoje Lietuvos Aukščiausioji Taryba suteikia pasiuntinybės statusą, o Vyriausybės atstovui E.Bičkauskui pasiuntinio rangą - priimamas nutarimas: jeigu teisėtai išrinkta Lietuvos Respublikos valdžia nebegalės funkcionuoti, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministrui A.Saudargui pavedama suformuoti vyriausybę emigracijoje.

5 val. 45 min. Pranešama, kad dėl įvykių Lietuvoje Norvegijos vyriausybė kreipėsi į JTO. Lenkijos vyriausybė pareiškia savo solidarumą su suverenos Lietuvos žmonėmis ir pasmerkia SSRS kariuomenės veiksmus.

10 val. 35 min. Pro Aukščiausiąją Tarybą požeminiu tuneliu pravažiuoja 30 šarvuočių

ir 7 tankai.

10 val. 40 min. Vilniaus oro uoste nusileidžia lėktuvas su SSRS AT Tautybių Tarybos sprendimu atsiųsta delegacija.

11 val. Du šarvuočiai, važinėdami po miestą, per garsiakalbius pranešinėja, kad nuo sausio 13 d. Vilniuje įvesta komendanto valanda - ji prasideda 22 val. ir tęsiasi iki 6 val. 30 min., o Vilniaus kariniu komendantu paskirtas Vilniaus karinės įgulos viršininkas generolas majoras V.Uschopčikas.

Vis daugiau žmonių renkasi prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų. Prie Televizijos bokšto tvoros ir prie Radijo ir televizijos komiteto rūmų, ki-toje gatvės pusėje, žmonės neša gėles, uždega žvakutes. Gatvėse sutraiškytos mašinos, stiklo šukės, kraujo pėdsakai. Vilniuje išleistas vienintelis laikraštis *Respublika*.

12 val. Skambina visų Lietuvos bažnyčių varpai, aukojamos šv. Mišios už žuvusius.

13 val. 37 min. Į parlamento rūmus atvyksta SSRS AT Tautybių Tarybos delegacija: B.Oleinikas, L.Ter Petrosianas, N.Dementėjus ir SSRS AT Žmogaus teisių ir

viešumo komisijos pirmininkas V.Fotijevs. Svečiai susipažįsta su filmuota medžiaga, išklauso liudininų parodymus. Vėliau jie lankosi Šiaurės miestelyje.

"Nacionalinio gelbėjimo komitetas" paskelbia kreipimąsi į SSRS prezidentą M.Gorbachiovą ir SSRS AT pirmininką A.Lukjanovą, kuriame informuoja apie situaciją Lietuvoje ir prašo SSRS prezidentą skubiai įvesti Lietuvos teritorijoje prezidentinį valdymą.

19 val. Gaunamas pranešimas, kad Rusijos Federacijos AT pirmininkas B.Jelcinas atvyksta į Pabaltijį.

20 val. Gaunamas pranešimas, kad Kijeve įvyko Lietuvos nepriklausomybę remiantis mitingas. Dalyvavo apie 25 tūkstančius žmonių.

20 val. 10 min. Pranešama apie Rygoje vykusį mitingą Lietuvai remti. Dalyvavo keli šimtai žmonių.

Pradedami rengti apsaugos įtvirtinimai aplink AT rūmus, budinčių žmonių daugėja.

21 val. 15 min. AT pirmininkas V.Landsbergis praneša, kad su kariškiais pavyko susitarti ir jie pažadėjo, jog ateinančią naktį nebus jokių karinių akcijų. www.sausio13.lt

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos suvažiavime Bostone 2008 m. rugsėjo 30 - spalio 1 dienomis priimtas nutarimas, kuriame JAV lietuviai raginami Lietuvos mokslo tarybą **panaikinti Konstitucinio Teismo teisėjos Tomos Birmontienės mokslinį laipsnį**, suteiktą už disertaciją "Tarybinės milicijos sukleimimas Lietuvoje". Lietuviams neaišku, kaip aktyvi sovietinio represinio aparato veikėja, milicijos kapitonė, Tamara Birmontienė tapo Konstitucinio Teismo teisėja. Neaišku, kaip buvusi stribo dukra, Lietuvos prezidentui pageidaujant, kai Seimas atmetė jos kandidatūrą, vėl buvo prezidento teikta į teisėjos pareigas. Ji disertaciją gynė 1989 m. - Atgimimo metais Maskvos Lomonosovo universitete, jau po Steigiamojo Sąjūdžio suvažiavimo. Seimo nariai piktinosi prezidento poelgiu. Ji tos antilietuviškos disertacijos iki šiol nėra atsakiusi ir viešai lietuvių tautos atsiprašiusi už Komunistų partijos garbinimą. Ji niekino Lietuvos nepriklausomybę ir disertacijoje kovotojai už Lietuvos laisvę vadina "antitarybiniais elementais", kurie pokario metais Lietuvoje užsiėmė politiniu banditizmu, o buržuaziniai nacionalistai puldinėjo partinio-politinio aktyvo atstovus". T. Birmontienės motina yra rusė. Tačiau užsienio lietuviai ne dėl to ją smerkia, bet dėl jos sovietinės veiklos ir disertacijoje mūsų tautos laisvės gynėjus išvadinusiai kenkėjais. JAV Lietuvių Bendruomenė 2008 m. lapkričio 12 d. Lietuvos Mokslo tarybai išsiuntė laišką šiuo klausimu, bet atsakymo dar negavo. Lietuvos žiniasklaidoje pasirodė spėjimai, kad tas laipsnis iš jos nebus atimtas, nes tokia sistema Lietuvoje neegzistuoja. Kodėl ją Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus paskyrė **net Konstitucinio Teismo teisėja?**

LR Užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas sukvietė įvairių organizacijų ir institucijų atstovus pradiniam valstybės interesų išsivijimo atžvilgiu aptarimui, „minčių lietuvių“ prioritetams, veiklos efektyvumui ir kitiems klausimams. Susitikimo pradžioje ministras informavo susirinkusius, kad numatoma steigti Išeivijos reikalų tarybą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir todėl svarbu, kad visi vienaip ar kitaip dirbantys ir turintys darbo su užsienio lietuviais patirtį išsakytų savo mintis bei siūlymus, kaip efektyvinti darbą su diaspora.

Lietuvių išeivijos instituto vadovas prof. Egidijus Aleksandravičius akademine įžangine kalba pasiūlė svarstymuose nepamiršti, ko mes siekiame diasporos labui - „įduoti meškere ar dovanoti žuvį“.

Tarptautinės migracijos organizacijos filialo Lietuvoje vadovė dr. Audra Sipavičienė netrumpoje kalboje ir pasisakymuose pažėrė daug detalių apie savo įstaigos veiklą, negailėjo patarimų susirinkusiems dėl darbo krypties, organizavimo, atlikimo būdų ir kt.

Lietuvių išeivijos instituto atstovė dr. Daiva Kuzmickaitė akcentavo sukauptos pozityvios patirties svarbą ir ragino visus reorganizacijų eigoje išlaikyti tokios veiklos tęstinumą, „nes labai pavojinga viską nurašyti, iš naujo sukuriant tštumą“. Geras įdirbis neturi būti prarastas, - sakė dr. D. Kuzmickaitė.

Daug vertingų ir pakankamai novatoriškų minčių dėl lietuviškos veiklos rėmimo turėjo Lietuvių gyvenusių Amerikoje visuomeninės organizacijos (LGAVO) prezidentas dr. Daumantas Matulis. Jam kaip mokslininkui labai svarbi jo kolegų mokslinė veikla ir ryšiai su Lietuva.

Parlamentaras dr. Mantas Adomėnas akivaizdžiai pademonstravo, kad jo akademinė ir gyvenimo bei studijų užsienyje patirtis įgalina užčiuopti vienus esmingiausių diasporos santykių su Lietuvos valstybe momentų.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centro direktorius Žilvinas Belianskas prisipažino, kad per savo 10 metų darbo šioje įstaigoje patirtį visą laiką būvo linkęs savotiškai advokantinti išeivijai, nes Informacijos centras buvo įsteigtas būtent jos iniciatyva ir įsteigtas tam, kad padėtų net tik grįžti tiesiogine prasme, bet ir padėti įveikti informacinius, biurokratinius ar kultūrų skirtumų barjerus. Labai gerai žinoma, kad išeivija visada vertino tokias galimybes dalyvauti šalies problemų sprendimuose kaip JAV LB ir Seimo atstovų komisija (dabar - PLB ir Seimo atstovų komisija) ir Išeivijos integravimosi į Lietuvos gyvenimą komisija (pernai panaikinta), kur pusę narių sudarė bendruomenių deleguoti atstovai. Kita vertus, tiek bendruomenių vadovybė, tiek paskirti nariai (tą rodo ir internetiniai komentarai) reiškia sykliais net labai stiprų nepasitenkinimą, kai kuriamos programos, komisijos, institucijos, strategijos ir pan., net neatsiklausus jų pačių nuomonės ir nepasidomėjus apie poreikius bei skaudžiausias problemas. Tai iššaukia daug kritikos. Todėl Ž. Belianskas siūlytų tiek steigiamai Išeivijos reikalų tarybai, tiek kitiems veikiantiems ir būsimiems dariniams numatyti deramo diasporos atstovavimo ir grįžtamojo ryšio principų užtikrinimą. Ministras V. Ušackas patikino, kad priima šią pastabą kaip ir daugelį kitų susitikime išsakytų pastabų.

LGJTIC

Pirmą kartą visi buvę JAV prezidentai, neseniai išrinktojo prezidento pageidavimu, su kuriais jis norėjo pasitarti, dabartinio prezidento pakviesti į Baltuosius rūmus, kartu tarėsi ir pietavo: George H. W. Bush, Barack Obama, George W. Bush, Bill Clinton ir Jimmy Carter. **AP**

EUROPOJE PRASTĖJA MASKVOS ĮVAIZDIS

Mykolas Druga

Nors dėmesio centre buvo Artimieji Rytai, visą savaitę užsienio spauda taip pat aptarinėjo Rusijos ir Ukrainos „dujų karą“. Talino dienraštis *Postimees* pabrėžė, kad „dujų tranzitas pripildė valstybės kasas Ukrainoje, Baltarusijoje, Moldavijoje, bet kartu jos pačios stipriai priklauso nuo Rusijos tiekiamų dujų“.

„Taigi Europos Sąjungos rytų kaimynėms šis ginčas nežada nieko gero, nes vėl akivaizdžiai parodo jų stiprią priklausomybę nuo Maskvos“, - trečiądienį rašė *Postimees*. Estijos laikraštis pridūrė: „o tos priklausomybės negalima pašalinti pernakt, būtent tai ir skiria „naująją“ nuo „senosios“ Europos. Naujosios šalys narės tikisi, kad Europos Sąjunga pagaliau suglaus gretas ir Rusijos atžvilgiu elgsis vieningai“.

Pasak Sankt Peterburgo laikraščio *Delovoj Peterburg*, „naujasis konfliktas dėl dujų galėjo būti gerai suplanuota akcija. Gana dang ženklų rodo, kad tikro konflikto čia išvis nebuvo ir kad Kijevas ir Maskva Europos Sąjungos viešumai ir Baltijos valstybėms sukūrė spektaklį. Gal Rusija tariamą Ukrainos vagystę tyčia padarė viešu skandalu, idant Europos šalims pademonstruotų, jog dujotiekio per Baltijos jūrą klausimus reikia kuo greičiau galutinai išspręsti, kad nereiktų priklausyti nuo tranzito per Ukrainą“.

Prahos verslo dienraščio *Hospodarske Noviny* nuomone, „kiekviena krizė yra kartu ir galimybė. Čekija energetikos ir ryšių su Rytų Europa klausimus įtraukė į savo pirmininkavimo Europos Sąjungai darbotvarkę. Dabar atsirado šansas Rusijos ir Ukrainos ginčą dėl dujų panaudoti kaip stiprų argumentą už naujų dujotiekių statybą. Jie su-

mažintų Europos priklausomybę nuo rusiškų dujų tiekimo“.

Vienos dienraštis *Standard* abejojo, ar būtų įmanoma „įgyvendinti bendrą Europos Sąjungos strategiją Rusijos atžvilgiu skirtingų nacionalinių interesų akivaizdoje. Tačiau užtektų nors bendros energetikos politikos, kuri apskritai sumažintų priklausomybę nuo iškastinės energijos per taupymą, per didesnę našumą ir, daug labiau negu iki šiol, per atnaujinamų energijos šaltinių plėtojimą. Drauge Ukraina turi pagaliau būti pastūmėta į Europos geopolitikos centrą. Reikia jai pagaliau suteikti narystės perspektyvą“, - teigė Austrijos sostinės laikraštis.

Sausio 8 d. Berno dienraštis *Bund* rašė, jog Rusijos ir Ukrainos ginčas „vidury šaltiausiojo žiemos sezono milijonus Vidurio ir Rytų Europos žmonių išstato šalimui. Jau ir taip finansų krizės susilpnintoms ekonomikoms reikia prisiiimti papildomų išpareigojimų. Svarbu suvokti, kad nei Rusija, nei Ukraina negalima akiai pasikliauti. O kokia iš to pamoka? Energetikos saugumą laiduoja tik kuo įvairesni energijos šaltiniai ir taip pat kuo įvairesni jos tiekėjai. Per didelis priklausomumas nuo vieno jos siūlytojo ilgainiui labai pavojingas“.

Savo numeryje anksčiau cituotasis Prahos dienraštis *Hospodarske Noviny* siūlė kelias šios krizės priežastis, kurios visos nepalankios Rusijos įvaizdžiui. Viena ta, kad „Rusija nori spausti Ukrainą“. Antra, „kad rusai prarado neskaidraus dujų tranzito per Ukrainą kontrolę, gal ten tamsiuose kanaluose jų nusėda dar daugiau kaip netgi Rusijos požiūriu priimtina. O trečia priežastis gali būti ir ta, kad Rusijai pamažu senka dujų atsargos ir ji trūkstantį investavimą į dujų gavybą maskuoja ginču su Ukraina“.

Amsterdamo dienraštis *Volkscrant* teigė, jog „dujų konflikto atžvilgiu Europos Sąjunga neturi susimenkinti. Kaip tik

dėl Ukrainos siekio stiprinti su ja ryšį, Briuselis turėtų spausti Kijevo vyriausybę, kad toji konflikto su Rusija nepaštrintų be saiko. O dėl santykių su Maskva, tai Europos Sąjunga, kaip didelė vartotoja, nestovi tuščiomis rankomis“.

Ką tai galėtų reikšti, bandė paaiškinti Honkongo dienraštis *Takungpao*. Anot jo, „dabar, kada energijos kainos pasauliniu mastu mažėja ir Rusijos tikis vis labiau kenčia nuo globaliosios finansų krizės, momentas Europos Sąjungai palankus. Juk Rusijai reikia Europos Sąjungos kaip dujų pirkėjos, o Ukraina norėtų į bendriją įstoti“.

Varšuvos dienraštis *Dziennik* šiuo atžvilgiu blogai įvertino Europos Sąjungos pirmininkavimą perėmusią Čekiją ir pačią Europos Sąjungą. Girdi, „Čekijos vyriausybės vadovas M. Topolaneckas ir Europos Komisijos vadovas J. M. Barroso Prahos aiškino nežinantys, kas užsuko dujų čiaupus į Vakarų Europą. Abudu praleido progą Kremlui pateikti aiškius reikalavimus. Ir abu susinervino, žurnalistams paklausus, kokias spandimo priemones prieš Rusiją Europos Sąjunga galėtų panaudoti, kad ją priverstų prie dujų tiekimo atnaujinimo. Visa tai skamba kaip pasityčiojimas - tačiau tokia yra Prahos realybė“.

Taip pat Vienos dienraštis *Presse* skundėsi, kad „nepaisant daugelio posėdžių ir pareiškimų Europos Sąjunga iki šiol nesukūrė beveik jokių alternatyvų rusiškoms dujoms. [...] Visada, kai šalta, Maskva užsuka čiaupą ir įsigyja politinį džokerį būsimoms deryboms dėl kainų ir prekybos sutarčių. Nebijokite. „Gazprom“ savų interesų vedamas vėl atsuks čiaupą. Tačiau būkime nuoširdūs: galimybė šantažuoti Europą išliks“.

Eseno dienraščio *Westdeutsche Allgemeine* nuomone, „Europos Sąjunga dujų ginče aštrina balsą. To seniai reikėjo, nes ritualinio Maskvos ir Kijevo jėgų išbandymo pasekmės nejuokingos. Jei Vokietija dar gali naudotis savo rezervais, tai Bulgarijoje katilai gęsta, fabrikai sustoję, o ir į Graikiją, Aust-

(Nukelta į 4 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija "Viltis", Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor
2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

MES BUVOME, ESAME IR BŪSIME!

Lietuvos vadovybė jau 1990 metų rugpjūčio mėnesį turėjo žinių, kad Maskva rengiasi prieš nepriklausomą valstybę panaudoti karinę jėgą. Tada Kremlius pradėjo psichologinį karą prieš Lietuvą propagandinėmis priemonėmis. Labai dirbo penktoji kolona - Burokevičiai, Jermalavičiai, Ivanovai, gelbachai. Padėti jiems buvo atsiųsti alksniai, biriukovai. Jie turėjo sudaryti išpūdį, kad Lietuvoje valdžią verčia patys gyventojai, kuriems priešinasi tik fašistinė grupė. Priešas tikėjosi, kad Vilniuje esą užsienio žurnalistai pamatys, kaip lietuviai šaudo į protestuojančią minią, kaip dėl jų kaltės turi užsidegti Spaudos rūmai ir kiti pastatai. Ir apie tai jie praneš pasauliui.

Tačiau pasaulis pamatė, kaip sovietų tankais ir automatiniais ginklais puola taikią minią, braunasi į Spaudos rūmus; televizijos bokštą, Radijo ir televizijos pastatą, kaip lietuviai plikomis rankomis, nepaleidę nė vieno šūvio, sustabdė pačią kruviniausią Maskvos armadą.

Tuo metu vyko kito agresoriaus, Irako diktatoriaus karas prieš Kuveitą ir Kremlius manė, kad dėl to pasaulis nepastebės kaip vėl okupuojama Lietuva. Bet pasaulis labai sekė įvykius Lietuvoje ir Amerikos lietuviai gaudė kiekvieną žinią apie padėtį Tėvynėje. Pasauliui buvo svarbu Baltijos kraštai ir to meto įvykiai lėmė sovietų imperijos likimą, darė didžiulę įtaką visai tarptautinei padėčiai.

Valstybės saugumo departamentas buvo įsteigtas 1990 m. kovo 26 d. ir jis atliko dezinformacinį darbą penktojoje kolonoje - Burokevičių gretose - platindavo netikrus pranešimus, siekdamas sukelti nepasitikėjimą tarp platformininkų ir omonininkų. Tam tikslui leido laikraštį "Bolševik". Buvęs saugumo departamento vadovas Mečys Laurinkus rašė: "Penktoji kolona buvo įsitikinusi, kad ji leidžia gimininga Burokevičiui organizacija". (*Lietuvos žinios, 2000-03-27*).

Kai po tragiškų Sausio 13-osios įvykių Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas paskelbė SSRS prezidentą Michailą Gorbačiovą kritikuojantį pareiškimą, tai jį saugumo darbuotojai išplatino rusų kariškiams matomose vietose. Vienas platintojas buvo sumintas prie Šiaurės miestelio, bet apsimetęs "studentu" išsisuko.

Tomis dramatiškomis dienomis Vyriausybės nutarimu Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas sausio 11 dieną išvyko į Lenkiją. Apsistojęs Varšuvoje susitikimuose su diplomatais stengėsi atkreipti dėmesį į baisią situaciją Lietuvoje, kadangi visų dėmesys buvo nukreiptas į Persijos įlanką. Tuo metu Maskva visam pasauliui tvirtino, jog įvykiai Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose yra tik SSRS vidaus reikalas. Daugelis diplomatų buvo paveikti Maskvos propagandos, abejojo, klausinėjo A. Saudargą, ar tikrai Lietuva tikisi pasiekti visišką nepriklausomybę. Jis aiškino, kad dauguma Lietuvos žmonių rinkimuose balsavo už Sąjūdį ir už atkūrimą nepriklausomybės, ir kad valdžia ginasi nuo brutalios agresijos ir Kremliaus platinama propaganda yra melas. A. Saudargo misija nebuvo lengva, nes daug kas tikėjo M. Gorbačiovo "perestroika". Sausio 12 d. jis mėgino patekti į JAV ambasadą Varšuvoje, bet niekas jo nepriėmė. Tik sausio 14 d. jam pavyko susitikti su JAV diplomatais, kurie nieko nepažadėjo.

Tuoj po tragiškų įvykių prof. Vytautui Landsbergiui paskam-

ŽINIASKLAIDOS VERSLO KLAUSIMAIS

Metams baigiantis viešumon prasiveržė keletas triukšmingų triukšmų, kadangi juos kėlė "didžiosios" žiniasklaidos (toliau trumpai - ŽS) žurnalistai. To priežastimi šiuokart buvo du ŽS palietę ėjimai valdžios šachmatų lentoje. Pirmas - Seimo vadovybė apribojo žurnalistų judėjimo laisvę Seime. Antra - vyriausybė, derindama biudžetą, pajamų didinimo lazdele bakstelėjo ŽS kišenę. Neturėdamas pakankamai žinių apie šį kišeninį klausimą, palieku jį svarstyti žinovams. Tačiau su pirmuoju - su ŽS verslo privilegijuota padėtimi, su tuo, kad jis "lygesnis" už visus kitus neva lygius verslus, esu susidūręs jau prez. R. Reagan metais dar JAV ir net parašęs amerikiečių spaudoje.

Baltuosiuose rūmuose prezidentų "spaudos konferencijų" metu salės pirmojoje eilėje, lyg pagal JAV Konstituciją virš visų valdžios sričių paaukštinti, kitų noliečiamose savo laktose sėdi daugiausiai apie "lygybę" ir "demokratiją" rašančių ir kalbančių, turtiniausi ŽS atstovai. Kitus "lygius" atstovus, ypač iš antisovietinės bei tuo pačiu antiglobalistinės ŽS, žurnalistų salės gale prezidentas gal tik su žiūronais galėtų pastebėti. Prisimenu straipsnyje "Jei būčiau prezidentas", nurodžiau, kaip atstatyčiau lygybę konferencijos salėje ir kiek didžiajam ŽS verslui kainuotų naudojimasis JAV mokesčių mokėtojų pinigais teikiama šviesa, šiluma, minkštos kėdės ir tualetai. Kitai, neva lygūs, verslai negali būriais įsibrauti į prezidentūrą. Štai tau ir lygybė.

Ar ne panašiai su ŽS yra ir Lietuvos Respublikoje? Ir čia Seime ar vyriausybėje vel tui gautas žinias ŽS brangiai parduoda spaudos puslapiuose ar eteryje. Žurnalistai yra ŽS verslo darbuotojai.

Tai man buvo patvirtinta, pasiteiravus kaip įstoti į žurnalistų sąjungą. Sužinojau nesąs žurnalistu, nes neturiu sutarties. Truputį nustebau. Rašau spaudoai jau

72 metai. Esu redagavęs tarptautinį leidinį (Vokietijoje) ir amerikietišką savaitraštį Floridoje. Buvau lietuviško savaitraščio (Čikagoje) redakcinės kolegijos nariu. Susidūriau, kaip svečias, su maždaug 350 - 400 mikrofonų radijo ir TV studijose JAV. Turėjau atsakinėti į spaudos, radijo ir televizijos žurnalistų klausimus poroje tuzinų "spaudos konferencijų" keliaudamas per Ameriką. Ir štai nesu "žurnalistas". Priedu šio "nežurnalistas" gerokas skaičius straipsnių ir daugybė laiškų pasirodė JAV leidiniuose anglų kalba. Net vienas Australijoje. Dar ir dabar šį - tą parašau "mažajai" lietuviškai spaudai, kurią, pasirodo, kartais paskaito ir dideli žmonės. *Todėl esu patenkintas "publicisto" pavadinimu.*

Ką bemanytume apie Seimo pirmininką ar jo grupės politiką, jis viešumos švieson iškėlė opų, intriguojantį, politikų vengiamą svarstyti klausimą - verslų lygybės klausimą. Tas klausimas kaip jau minėjau, man nedavė ramybės jau daugelį metų.

Visose laisvose savivaldos valstybėse pagrindinis įstatymas - konstitucija užtikrina piliečiams spaudos ir žodžio laisvę. Tuo pačiu ji kitiems piliečiams užtikrina teisę neskaityti ir nesiklausyti. Konstitucija užtikrina verslininkui teisę gaminti ir parduoti duoną, batus ar fintikliušką drauge su vartotojų teise tuos gaminius pirkti ar nepirkti.

Tačiau iškyla didžiulis skirtumas tarp ŽS verslo ir kitų verslų, kai susiduriama su apsirūpinimu žaliava parduodamų gaminių gamybai. Duonos kepėjai nevaikšto po Seimą reikalaudami miltų, lygiai kaip batsiuovys be Seimo pagalbos apsirūpina jaučio oda. Ogi ŽS darbuotojai kartais elgiasi lyg "spaudos laisvė" reikėtų, kad valdžios žmonės privalo jiems bet kada pateikti gatavai pagamintą jų verslo produktą - žinias, kurį žurnalistams belieka supakuoti į patraukliai atrodančius spaudos maišelius.

Eterio žurnalistai, žinoma, prie maišelio dar ir skambaliukus prikabina.

Laimei ne visų verslų atstovai vaikšto valdžios koridoriais ir lankosi kabinetuose. Valdžia būtų paralyžuota. Tai veda prie išvados, jog ir vieno kurio nors verslo neribotas Seimo ar ministerijų vadovų bei darbuotojų gaišinimas gali būti tos įstaigos finansuojančių mokesčių mokėtojų pinigų švaistymas.

Todėl ir valdiškos įstaigos, ir žiniasklaida, ir "skaidrumo" siekią piliečiai turėtų blaiviau pažiūrėti į ŽS šurmulį, kuriame pasigirsta ir keistas didžiosios ŽS rūpestis "vietinės" ŽS likimu. Ypač, kai iš "vietinių" kolegų nusiskundimų susidaro išpūdis, kad kai kur "vietinė" spauda atsiduoda kolūkių pirmininkų ideologijai. Vienok nesigirdi sielojimosi dėl likimo vadinamosios "patriotinės, krikščioniškosios" spaudos, kuri, tik svajodama apie "spaudos rėmimo fondo paramą" ir dabar vos išsilaiko "vandens paviršiuje". Priedu visų sričių sąžiningi piliečiai gal turėtų įtaigoti Seimą, kad prisėstų prie "šviesių - skaidrių" įstatymų suvaržančių ir atitinkamai abi puses griežtai baudžiančių, kai Seimo nariai laisvai vaikšto ŽS (spaudos ir eterio) koridoriais ir jų kabinetuose, ypač rinkimų metu, palieka ne vien vizitinę kortelę. Tas klausimas vertas ir sąžiningos ŽS dėmesio.

Aišku, kad kolei reikalai nesusigulės, teks ir ŽS ir Seimui ieškoti abipusiai priimtinių, balsootojų nepapiktinančių, sprendimų. Tačiau ŽS šurmulys turės pritilti, nes jis tik atkreipia į per daug privilegijomis virš spaudos laisve besinaudojantį, tačiau retai "abi puses" pristatantį ŽS verslą. Daug padėtų, jei ir ŽS gaminių vartotojai (skaitytojai, žiūrovai, klausytojai) pasinaudotų spaudos ir žodžio laisve ir pareikštų savo nuomonę apie ŽS gaminių kokybę.

Vilius Bražėnas

DŽ. BRITANIJA EKSPORTUOS DUJAS Į ES ŠALIS

Dž. Britanija pradėjo eksportuoti gamtines dujas į Europos Sąjungos šalis po to, kai nutrūko rusiškų gamtinių dujų tiekimai per Ukrainos teritoriją. Tai sausio 7 d. pranešė Britanijos žiniasklaida. Skelbiama, kad nuo sausio 6 d. britiškos dujos tiekiamos toms ES valstybių narėms, kurioms jų daugiausia trūksta. Dž. Britanija dujas išgauna Šiaurės jūros šelfe, tačiau visos savo dujų paklausos pati nepatenkina. Dalį dujų importuoja iš Norvegijos ir Nyderlandų. Rusiškų dujų importas Britanijoje sudaro vos 2 proc. **LRT**

bino M. Burokevičius ir siūlė pasidalyti Lietuvos radiją ir televiziją ir susitaikyti. Prof. V. Landsbergis pasiūlė M. Burokevičiui nuvažiuoti į Antakalnio kapines ir pabandyti ten susitaikyti. Komunistai tebetvirtina, kad Lietuva neteisėtai paskelbė nepriklausomybę. Tačiau B. Jelcino parašu 1991-1992 metų tarpvalstybinių santykių sutartyje pripažino Lietuvą kaip valstybę, kuri po sovietinės aneksijos atkūrė savo nepriklausomybę 1990 m. kovo 11 d. Sovietų kariuomenė, užpuлдama Lietuvą dešimt mėnesių po Kovo 11-osios vykdė tarptautinį nusikaltimą, kas buvo patvirtinta Rusijos prezidento B. Jelcino parašu. (*Pasinaudota: Antanas Šimkūnas, "Sausio 13-oji", 2006 m.*)

Tą Kruviną sekmadienį rytą, kaip ir šimtatūkstantinio Sąjūdžio mitinguose arba milijoniniame Baltijos kelyje, lietuviai beginkliai stovėjo susiėmę rankomis, giedojo savo giesmes, ir atsakydami į XX amžiaus barbarų tankų šūvius, skandavo savo Tėvynės vardą - Lietuvai!

S. Tūbėnas

Prof. Vytautas Landsbergis Antakalnio kapinėse Vilniuje pasakoją šiai mergytei, kodėl čia dedamos gėlės ant Lietuvos didvyrių kapų, kurie Sausio 13-ąją žuvo už Tėvynės laisvę.

GENOCIDĄ VYKDŽIUSIAM LIETUVIUI – ŠVELNESNĖ BAUSMĖ

Už talkininkavimą sovietų okupacinei valdžiai vykdant lietuvių genocidą nuteistam Jurgiui Navickui teks kalėti ne aštuonerius, o penkerius metus.

Bausmę 79-erių vyrui sušvelnino Lietuvos apeliacinis teismas, pakeitęs pernai sausį Kauno apygardos teismo priimtą nuosprendį.

Teismo nuomone, pirmosios instancijos teismas neteisingai vertino nustatytas faktines bylos aplinkybes, padarė nepagrįstas išvadas, kad J. Navickas padarė dvi nusikalstamas veikas, bei netinkamai taikė baudžiamąjį įstatymą.

Apeliacinis teismas sutiko su nuteistojo J. Navicko apeliacinio skundo argumentu, kad jo veikos turi būti kvalifikuojamos kaip viena, o ne dvi atskiros.

Atlikus papildomą medicininę ekspertizę, paaiškėjo, kad J. Navicką atleisti nuo laisvės atėmimo bausmės dėl nepagydomos ligos nėra pagrindo, tad jis turės atlikti realią laisvės atėmimo bausmę, pranešė teismas.

J. Navickas buvo kaltinamas dalyvavęs vykdant genocidą – nužudžius ar sužalojus partizanus ir jų rėmėjus.

Kaltinimai genocidu – 5 partizanų ir jų rėmėjų nužudymu – buvo pateikti ir kitam senyvo amžiaus Lazdijų rajono gyventojui. Jam teismas skyrė priverčiamąsias medicininės priemonės, o bylą jo atžvilgiu nutraukė.

Byloje nurodyta, kad J. Navickas ir kitas vyras, būdami Lietuvos SSR Valstybės saugumo ministerijos (MGB) agentai-smogikai, tyčia vykdė ir padėjo vykdyti pagrindinį sovietų okupacinės valdžios tikslą – fiziškai sunaikinti Lietuvos partizanus.

Prokurorai teigė, kad jie apgaulės būdu įgijo besislapstančių partizanų pasitikėjimą ir juos fiziškai naikindavo. Vyriškis, kuriam byla nutraukta, anksčiau ir pats buvo partizanas, tačiau jį į nelaisvę paėmė ir užverbavo sovietų pareigūnai. Tuo tarpu J. Navickas niekada nebuvo pasipriešinimo kovų dalyvis.

Apeliaciniame skunde J. Navickas prašė jį išteisinti, sušvelninti bausmę arba atleisti nuo jos dėl sunkių ligų. Šį teismo sprendimą dar galima skusti Lietuvos Aukščiausiam teismui.

LRT

NEATMETAMA REFERENDUMO DĖL DVGUBOS PILIETYBĖS GALIMYBĖ

Prezidento Valdo Adamkaus sudaryta teisės specialistų darbo grupė, turinti pateikti išvadas, kaip tobulinti pilietybės santykius reguliuojančius teisės aktus, neatmeta referendumo dėl dvigubos pilietybės surengimo galimybės.

Prezidento patarėja teisės klausimais Aušra Rauličkytė sausio 5 d. sakė, kad šiuo metu yra svarstomi du variantai: ar pateikti vien tik Pilietybės įstatymo pataisas, ar siūlyti keisti Konstituciją ir atitinkamai keisti patį Pilietybės įstatymą.

LRT

BUVUSIOS VYRIAUSYBĖS PALIKIMAS – STULBINANTI SKOLA

Gedimino Kirkilo Vyriausybė ne tik iššlavė paskutinius valstybės finansų aruodus, bet ir paliko krūvas neapmokėtų sąskaitų. Keli eiliniai skirtingų ministerijų darbuotojai, specialistai bei žemesnio rango viršininkai vienas kito net nepažinodami pasakojo iš esmės vieną ir tą patį – Gedimino Kirkilo vyriausybė visai kaip įmanydama naikino finansines atsargas, skolinosi bei pirkto net ir nereikalingus daiktus, kad tik po savęs paliktų kuo didesnes biudžeto skylės.

Pakalbinti dabartinės valdžios atstovai teigia, kad tik detalus vidinis auditas gali nustatyti buvusios Vyriausybės išlaidavimo mastus, tačiau jau dabar žinomi skaičiai verčia pašiurpti – **tokių skylių Lietuvos istorijoje dar nėra buvę**. Naivu būtų galvoti, kad buvę ministrai šitaip stengėsi, tarpusavyje nederindami veiksmų. Tačiau paklauskime, ką atrado naujoji valdžia.

FINANSŲ MINISTRAS NUSTEBO

Finansų ministras Algirdas Šemeta teigė: „Mes radome tragišką situaciją. Šiandien mums buvusi Vyriausybė paliko įsiskolinimų, išpareigojimų už 1 mlrd. 26 mln. 999 tūkst. litų. Tiek šiandien yra neapmokėtų sąskaitų. Yra ir daugiau nei milijardas litų negrąžinto pridėtinės vertės mokesčio. Tokia yra padėtis. Ne mes ją sukūrėme. Nesinori nieko kaltinti, tiesiog visiems kartu – ir pozicijai, ir opozicijai – reikia ieškoti būdų, kaip iš tos padėties išeiti, nes ji yra tikrai grėsminga. Kiti ministerijų vadovai irgi gali pasakyti apie savo padėtį, tačiau pagal mūsų prognozes, kadanegi gruodžio mėnesio pajamų planas yra gana įtemptas, nežinau, dėl kokios priežasties tokios didelės pajamos yra numatytos gruodžio mėnesį. Mes manome, kad iki metų pabaigos liks tam tikri įsiskolinimai biudžetinėms įstaigoms.

Norime šiek tiek pakeisti tų

(Atkelta iš 2 psl.)

EUROPOJE PRASTĖJA...

riją, Slovėniją, Slovakiją, Lenkiją ir Vengriją teka labai mažai arba neteka jokių dujų“. Tai vis sausio 8 d. balsai, o sausio 9 d. Berlyno *Tagesspiegel* rašė, jog šiuo metu ypač tinka kalbėti apie „naująjį šaltąjį karą. Kas pastarosiomis dienomis žiūrėjo televiziją, išvydo siauralūpį, plačiakojį Vladimir Putin, kuris rinkosi ne dvidešimt pirmojo amžiaus diplomatinės manieras, bet devynioliktojo amžiaus galios politikos išraiškas“.

Kai kurie Vokietijos laikraščiai, pvz., Liuneburgo *Landeszeitung* bei Pietų Vokietijos

įsiskolinimų padengimo tvarką, nes, mūsų manymu, svarbu ne vien tik darbo užmokestis (tai dabar numatyta kaip pirmasis darbas), tačiau ir tai, kad dalis pajamų, kurios yra gaunamos, būtų skiriamos ir atsiskaitymams su verslu. Jeigu neatsiskaitysime su verslu, tai, be abejo, pjausime šaką, ant kurios sėdime, **nes verslas negali sumokėti mokesčių**. Tokia yra padėtis. Tikrai šiuo metu nėra jokio pagrindo bandyti atlikti veiksmus, kurie susiję su mokesčių mažinimu, kaip kažkas siūlė, nes paprasčiausia po kelių mėnesių valstybės biudžetas būtų nepajėgus vykdyti išpareigojimų.“

SOCIALINĖS APSAUGOS MINISTRAS UŽSAKĖ PATIKRINIMĄ

Socialinės apsaugos ministras Rimantas J. Dagys teigė: „Galiu pasakyti, kad jau kelios dienos vėluoja išmokos socialinės rūpybos sektoriuje ir pašalpų mokėjimas, nes pinigų nėra. Savivaldybės, aišku, visą kaltę verčia ministerijai. Jeigu artimiausiu metu nebus rastos papildomos lėšos, kurios yra tikrai nemažos, tai sukels tam tikrą socialinę įtampą. Lygiai taip pat darbo biržos sistema šį mėnesį jau išieškojo visų metų sumą ir finansuojama avansu iš „Sodros“ biudžeto, per kitas eilutes. Taip kad toks pat palikimas entuziazmo nekelia.“

Ministras teigia, kad jau užsakyta vidinis ministerijos patikrinimas, kuris atsakys ir į klausimą, kiek ministerijoje iššvaistyta pinigų viešiesiems pirkimams. Kol kas komentuoti šiuos skaičius, pasak ministro, dar būtų ankstoka, tačiau kai kurie bendresni skaičiai aiškūs jau dabar: „Atėjęs į ministeriją radau, kad šiuo metu visoms pašalpoms išmokėti trūksta 180 milijonų litų. Tačiau tai dar būtų pusė bėdos. Blogiausia, kad radau visiškai suvalgytą „Sodros“ biudžetą, kuris buvo 1 mlrd. 300 milijonų litų, o bendras viso socialinio biudžeto deficitas siekia net 2 milijardus litų. Tai

dienraštis *Süddeutsche* vėl ragino mažinti energetinę priklausomybę nuo Rusijos tam, kad, pirmojo žodžiais tariant, „gamtinių dujų carai galėtų mažiau šantažuoti“. O, antrojo žodžiais, „Europos Sąjunga turėtų užsitikrinti tiekimo šaltinius Vidurio Azijoje ir Šiaurės Afrikoje ir taip sumegzti savo pačios dujotiekių tinklą, kad niekada jokios pavienės Sąjungos valstybės nebūtų galima izoliuoti“.

Tačiau Roštoko *Ostsee-Zeitung* abejojo, ar visiškai nepriklausomybė nuo Rusijos gali būti ar net siektina, nes, girdi, „Alžyras, Libija ar Iranas kaip energijos tiekėjų pakaitalai tikrai nėra

yra ketvirtis viso socialinio biudžeto.“

PALIKTOS SKOLOS BADO AKIS

Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė kalbėjo: „Po pirmosios darbo dienos, nepaisant gražaus renginio, kuris tikrai buvo smagus, laukė gerokai liūdnesnė žinia. Ir net liūdnesnė, negu įsivaizdavau. Gavau palikimą – 150 mln. ir 495 tūkst. litų skolos. Neapmokėtų sąskaitų – daugiau kaip 150 mln. Tai yra personalas negauna pinigų, įsiskolinata tiekėjams, kyla sunkumų su „Sodros“ įmokomis ir panašūs dalykai.“

Sveikatos apsaugos ministras Algis Čaplikas teigė: „Tikrai nieko nekaltinu, bet neapmokėtų sąskaitų ministerijoje bei jai pavaldžiose institucijose yra apie 43 mln. litų. Kaip veikia Ligoninių kasos arba Privalomos sveikatos draudimo fondas? Šiandien vėluojame apmokėti įstatymo nustatyta tvarka, mokėjimus atidedame mėnesiui. Priešingu atveju mes šiandien būtume nepajėgūs apmokėti visų ligoninių sąskaitų. Skolos yra tikrai nemažos.“

Seimo narys Jurgis Razma reziumuoja: „Reikia manyti, tai buvo sąmoninga politika – nepalikti jokių rezervų naujai Vyriausybei. Galima būtų išvelgti analogiją su G. Vagnoriaus Vyriausybės laikais, tačiau šiuo atveju mastai yra kur kas didesni ir padėtis kur kas liūdnesnė.“

Dar vienas faktas, nutikęs per pirmąją naujosios Vyriausybės valandą Seime, iškalbingiau nei kas kitas atskleidžia senosios Vyriausybės užmačias. Būtent kai buvusi socialinių reikalų ministrė Vilija Blinkėvičiūtė naujojo finansų ministro ciniškai paklausė, kodėl šis esą neišmoka numatytų pašalpų socialiai remtinoms grupėms. A.Šemeta paklausė: o kodėl gi šito nepadarėte Jūs? Buvusi ministrė tuomet tiesiog kažkur skubiai dingo iš savo vietos... Palikusi po savęs riestainio skylę su minuso ženklu.

Ričardas Čekutis, "Atgimimas"

ra ilgalaikio stabilumo garantai. Galų gale viskas visada turi savo kainą“.

Anot dienraščio *Financial Times Deutschland*, nors Rusija „siunčia žinią, kad Ukraina yra nepastovi, nepatikima operatinė valstybė ir joks ne naudingas partneris, tuo labiau ne kandidatas į NATO ar Europos Sąjungą“, ir nors „Kijevo vadovai taip pat iš dalies atsakingi už krizę, vis dėlto Europos Sąjunga neturėtų kaip savą priimti rusiškąją įvykių versiją. Labai panašu, kad Rusija šį konfliktą iš tolo parengė ir tikslingai į jį įsikačiavo, kad dujų pirkėjai Europoje patirs nuostolių“.

Česlovas Iškauskas:

IZRAELIS VĖL OKUPUOJA GAZĄ

Grynai fonetinis rusų kalbos žodžio „dujos“ (rusiškai – „gaz“) ir Gazos sąskambis vis dėlto turi tam tikrą bendrą reikšmę: Rusija smaugia 50 mln. gyventojų turinčią Ukrainą šiuo energetiniu apynasriu, dabar keldama dujų kainą jau iki tarptautinių, o Izraelis nutarė užduosinti „Hamas“ jo paties irštvoje Gazos ruože.

Ko gera, į atvirą palestiniečių teritorijos okupaciją išvirtusi operacija „Išlydytas švinas“ užsmaugs net ir tuos pėmai pasirodžiusius silpnus taikos daigelius, kurie pasauliui suteikė viltį, kad po 60 m. šalia Izraelio Valstybės atsiras ir Palestina, beje, kaip valstybė paskelbta 1988 m., bet Jungtinių Tautų taip ir nepripažinta.

Tęsiant istorinį aspektą, verta priminti, kad per 1948 m. arabų ir žydų karą, kuriam vykstant ir susiformavo Izraelis, šis nedidelis, net pusantro milijono gyventojų neturintis Viduržemio jūros pakrantės ruožas atiteko Egiptui, tačiau po 1967 m. vykusio Šešių dienų karo jį užėmė Izraelis. 1988 m. žydai sutiko, kad čia ir Vakarų Jordano krante susikurtų Palestinos autonominija. Bet savo kariuomenę Izraelis atitraukė tik 2005 m., o kiek vėliau atgavo kai kurias ruožo dalis ir uždarė perėjimus į Egiptą.

Štai kodėl Kairas jautėsi įpa-

reigotas aktyviai kištis į taikos procesą Artimuosiuose Rytuose ir prieš Naujuosius metus Egipto sostinėje buvo organizuotas arabų šalių ministrų pasitarimas. Deja, jis jokios naudos nedavė, o italų laikraštį „La Repubblica“ paskatino Arabų valstybių lygą pavadinti gyvu numirėliu, o apskritai islamo pasaulio solidarumą – saulėlydžiu. Manoma, kad arabų šalyse plinta nepasitenkinimas nesutaikomu radikalių organizacijos požiūriu į Izraelį, kuris trukdo laisvai prekybai. Kita vertus, neatmetama versija, kad karo veiksmai regione tik kelia naftos kainą...

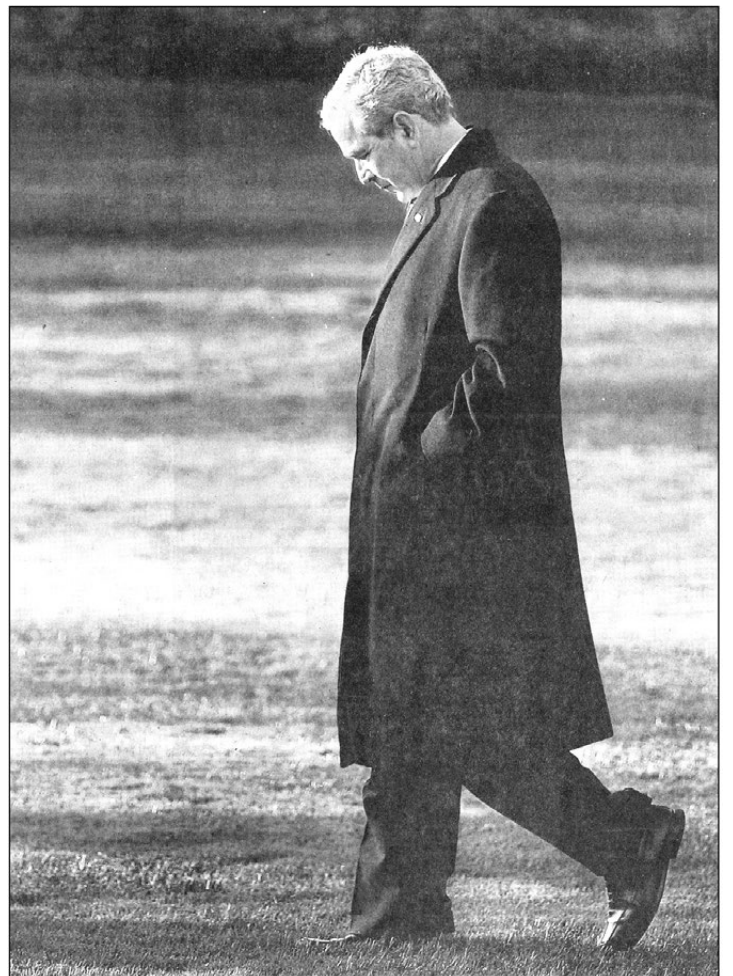
Tuo metu Izraelis naudoja šiuo arabų šalių neveiklumu ir tarptautinių organizacijų abejingumu įvykiams Gazos ruože. Antai neeilinį posėdį surengusi Jungtinių Tautų Saugumo Taryba nesugebėjo priimti jokios rezoliucijos šiuo klausimu, nes jos projektą, smerkiantį Izraelį ir „Hamas“, vetavo Jungtinės Valstijos. Tiesa, čia ryžtingesnė buvo Europos Sąjunga, kuriai primninkauti baigusios Prancūzijos prezidentas Nicolas Sarkozy palestiniečius pavadino provokuotojais, o žydus apkaltino trukdant teikti humanitarinę pagalbą į Gazos ruožą.

Beje, Prancūzijos vadovas, turintis ir žydiško kraujo, pirmadienį išvyko dviejų dienų turnė po Artimųjų Rytų šalis. Jis sieks,

kad ruože būtų nutraukta ugnis bent dviem paroms. Deja, Tel Avivas parsiškė, kad puolimo nenutrauks, kol sunaikins visą „Hamas“ grupuotę. Izraelis atmetė Rusijos pasiūlymą tarpininkauti derybose su šiuo palestiniečių judėjimu. Užsienio reikalų ministrė Tzipi Livni, kuri pirmalaikiuose rinkimuose vasario 10 d. tikisi pergalės ir galimybės vėl formuoti Vyriausybę, pareiškė, kad Izraelis nesuteiks „Hamas“ legitimaus statuso, todėl jokių derybų su juo nebus. Apžvalgininkai mano, kad šiai patyrusiai žvalgybininkei (beje, jos tėvas kilęs iš Lenkijos) tik į naudą tokie agresyvūs Izraelio veiksmai.

Izraelio kariuomenė šiuo metu puola penkiomis kryptimis. Ji apsiutė Gazos miestą – šio ruožo administracinį centrą. Tačiau „Hamas“ kovotojai vis tiek Izraelį apšaudė raketomis. Iki šiol nuo konflikto pradžios pranešta, kad iš viso žuvo keturi žydų kareiviai, o palestiniečių pusėje jau yra daugiau kaip 500 aukų.

Jau vien šis faktas leidžia vertinti Izraelio veiksmus kaip agresiją prieš palestiniečius. Atsinaujinusi Gazos ruožo okupacija mums primena kažkuo panašią Rusijos vykdytą operaciją Kaukaze. Iš pradžių skelbiama, kad dėl kažkokių jėgų meso iššūkio iškilo pavojus jos pi-

JAV prez. George W. Bush baigia savo 8 metų kadenciją, kurios metu nepavyko sutaisyti Izraelio ir palestiniečių arabų, nors buvo daromos milžiniškos pastangos.

liečių saugumui. Tuomet neva ginti jų pasitelkiama visa kariuomenė, kuri be skrupulų okupuoja visą tariamo priešo teritoriją, nepaisydama, kad didžioji dalis jos gyventojų niekuo dėti. Taip, deja, atsitiko ir šiame pailgame pakrantės lopinėlyje, kuris siauriausioje vietoje tesiekia 14 km ir kur jau net nekalbama apie žmogaus teisių pažeidimus.

Reikia tik stebėtis garsios Andrejaus Sacharovo našlės ir žymios kovotojos už žmogaus teises Jelenos Boner žodžiais, kad „Izraelis ne tik turi teisę į operaciją „Išlydytas švinas“, bet ir pareigą apginti savo piliečius. Taip jis išlaisvina Gazos gyventojus, kurie yra „Hamas“ įkaitai“. Stebina ir kitkas: koks stiprus žydų solidarumo jausmas...

IZRAELIO KVAILUMAS DAUŽO MAN ŠIRDĮ

Izraelio bandymas sunaikinti „Hamas“ yra suprantamas, bet kvailas. Nė viena pasaulio valstybė neignoruotų provokacijos, kai iš kaimyninės teritorijos diena iš dienos laidomos raketos. Jei kokia Meksikoje įsikūrusi antiimperialistinė grupuotė bombarduotų Teksasą, pagalvokite, kiek laiko Amerikai užtruktų surengti kontrataką. Izraelis turi teisę atsakyti.

Bet svarbu – koks atsakymas. 500 nužudytų ir 2000 sužeistų palestiniečių yra nepateisinamas skaičius. „Hamas“ gali trikdyti Izraelio ramybę, bet negali kelti grėsmės šios valstybės egzistavimui. Kaip „Hamas“ rengiami gausiai apgyventų centrų bombardavimai yra nusikaltimas žmogiškumui, tokie pat yra ir Izraelio kariniai veiksmai, per kuriuos žūsta civiliai.

„Hamas“ gerbė suderėtą paliaubų sutartį, išskyrus tuos atvejus, kai Izraelis ją prisiimdamas rengdavo žudynių puolimus. „Hamas“ tvirtino, kad tai vargu ar galima laikyti ugnies nutraukimu, o kaip simbolinį protesto aktą jis atidengdavo raketų ugnį (paprastai nenumušant jokio taikinio).

Bet kai iškilo klausimas, ar bus pratęstos paliaubos, „Hamas“ norėjo gauti garantijų, kad

žudynės baigsis. Ir paprašė dar daugiau. Kadangi šimtai tūkstančių palestiniečių susiduria su maisto trūkumu, „Hamas“ reikalavo, kad būtų atvertos sienos ir maistas atkeliautų be kliūčių. O mainais už sučiuptą Izraelio kareivį Giladą Schalitą pareikalavo į laisvę paleisti tūkstantį Izraelyje įkaltintų palestiniečių.

„Hamas“ leido aiškiai suprasti, kad jis laikysis Saudo Arabijos taikos susitarimo, nors niekada formaliai nepripažins Izraelio. Ji gyvens taikiai pagal dviejų valstybių susitarimą, bet niekuomet nepripažins Izraelio „teisės egzistuoti“. Tokia pozicija beprasmiškai provokatyvi ir giliai destruktvyvi patiems palestiniečiams, manantiems, kad jiems belikę vien simboliniai ginklai.

Kaip ištrūkti iš šios destruktivios spiralės? Pirmasis pasaulio žingsnis turėtų būti pareikalauti nedelsiant nutraukti ugnį. Paliaubas turėtų įvesti Jungtinės Tautos, o jas aiškiai paremti privalėtų Amerika. Į paliaubų sutartį privalo būti įtraukta:

- „Hamas“ ilaujasi šaudyti raketą, bombas ir nustoja vykdyti bet kokius smurto aktus iš Vakarų Kranto ar Gazos. Jis taip pat aktyviai turėtų prisidėti sulaukiant bet kokias

grupuotes, kurios pažeidžia ugnies nutraukimo susitarimą.

- Izraelis sustabdo visus bombardavimus, tikslingus žudymus bei kitus į aktyvius, karių ar įtariamus teroristus nukreiptus smurto aktus Vakarų Krante ir Gazoje. Taip pat pasinaudoja visa armijos jėga užkirsti kelią atakoms prieš palestiniečius.

- Izraelis atveria sieną su Gaza ir leidžia laisvą patekimą į ir iš Izraelio, taikydamas griežtą patikrą ir bet kokių ginklų konfiskavimą. Izraelis leidžia laisvai judėti maistui, dujoms, elektrai, vandeniui ir vartojimo prekėms, taip pat medžiagoms žeme, oru ir jūra, taikydamas griežtą patikrą ir ginklų ar medžiagų, iš kurių paprastai gaminami ginklai, konfiskavimą.

- Izraelis paleidžia visus su laikytus palestiniečius ir grąžina juos į Vakarų Krantą ir Gazą pagal kalinių pasirinkimą. „Hamas“ paleidžia Giladą Schalitą ir bet kurį kitą palestiniečių pajėgų suimtą asmenį.

- Abi pusės pakviečia tarptautines pajėgas padėti įgyvendinti susitarimą.

- Abi pusės sutaria nustoti mokyti ar ginti smurto naudojimą prieš kitą pusę šventyklose, švietimo įstaigose ir per žiniask-

laidos priemones.

- Paliaubų sutartis galiotų 20 metų. NATO, Jungtinės Tautos ir JAV susitaria įgyvendinti šį susitarimą, o smurto proveržio atveju imtųsi griežtų sankcijų priemonių.

Šie žingsniai smarkiai pakeistų padėtį, izoliuotą didžiausius radikalus iš kiekvienos stovyklos ir atvertų galimybes pradėti derybas tarp Izraelio ir palestiniečių dėl platesnių ir gilesnių reikalų.

Pagrindinė sąlyga taikai sukurti yra padėti kiekvienai pusei pasijusti „saugiai“. Pirmas ir ypač svarbus žingsnis turėtų būti pradėti kalbėti kalba, kuri užjaustų kiekvieną kenčiantį žmogų, o abiejų pusių istorijos privalo būti išgirstos ir suprastos.

Izraelis, kaip galingesnė karinė galia, privalo imtis pirmųjų žingsnių: įgyvendinti milžinišką „Marshallo planą“ Gazoje ir Vakarų Krante, kad būtų įvykdytas skurdas ir nedarbas, atstatyta infrastruktūra ir pritrauktos investicijos; iškraustyti naujakurius arba juos paversti Palestinos valstybės piliečiais; priimti atgal į Izraelį po 30 tūkst. palestiniečių pabėgėlių kasmet artimiausius 30 metų; **atsiprašyti** už savo vaidmenį 1948 metų išvairiuose ir pasisiūlyti koordinuoti kompensavimo sistemą palestiniečiams už visus jų per

okupaciją patirtus nuostolius; **pripažinti Palestinos valstybę** su tokiomis sienomis, kurios buvo nustatytos pagal Ženevos susitarimą 2003 metais.

Tai vienintelis kelias, kaip Izraelis gali pasiekti saugumą. Tai vienintelis būdas amžiams įveikti „Hamas“ ir visus ekstremistus, kurie trokšta karo su Izraeliu be pabaigos.

Reikšmingiausias naujos JAV prezidento B.Obamos administracijos indėlis į taiką Artimuosiuose Rytuose būtų įtikinimas, kad šalies saugumą geriausiai užtikrinti ne kariniais veiksmais ar ekonominiu dominavimu, bet dosnumu ir rūpesčiu kitais. Jei toks naujas mąstymas taptų rimta JAV politikos dalimi, **jis turėtų didžiulį poveikį baugščiai izraeliečių sąmonei, kuri pasaulį vis dar mato per Holokausto prizmę ir ankstesnius persekiojimus** nei per dabartinę savo galią pasaulyje.

Baisios kančios Gazoje ir Izraelyje daužo mano širdį. Kaip religingas žydas aš laikau tai blogiausią situaciją, nes ji patvirtina, kaip lengva judaizmo meilės žinia paversti neapykantos ir dominavimo žinia. Aš toliau gedžiu už žydus, Izraelį ir visą pasaulį.

Rabinas Michael Lerner,
„Tikkun“ žurnalo redaktorius.

NEJAUGI PRIEŠ TAUTINES PARAPIJAS?

Labai skaudus smūgis Worcester, MA, lietuvių Romos katalikų bendruomenei ir Lietuvos tautiniam židiniui - kaip baisus žaibas tamsioje naktyje - **uždaroma Šv. Kazimiero lietuvių katalikų bažnyčia, kartu ir lietuvių kultūros, tautinio ugdymo centru!**

Skautų smūgį bažnyčios vadovai įvykdė birželio 28, 2008 metais atlaikydami paskutines šv. Mišias. Bažnyčia pilnutėlė, sausakimša senuoliukų ir jaunų lietuvių, mišrių šeimų ir kitataučių radę ramybę ir Dievo palaimą daugelį metų. Akmeniniais ašarotais veidais minia sulaukė mirties vykdymą. Bažnyčia verkia...

Priblokšta lietuvių bendruomenė Worcester ir visoje MA valstijoje dar neatsipeikėjęs po negailestingo smūgio, kitas paruoštas skaudus smūgis lietuvių Romos katalikų ir tautinei bendruomenei Brockton, MA - **paskutinės šventos Mišios Šv. Kazimiero** parapijoje 29 birželio, 2008 - lyg tyčia parinkta **Šv. Petro ir Povilo** šventės diena, apaštalių, kurie kūrė, statė bažnyčias, o bažnyčios hierarchija nutarė lietuvių bažnyčią tą dieną sunaikinti. Nejaugi tyčia?

Ir čia lietuviai seni ir jauni, mišrių šeimų žmonės išverkto mis akimis, suakmenėjusiais veidais rinkosi išklausti paskutines šventas mišias. Kunigai vienas po kito angliškai kalbėjo, vienas lietuviškai trumpai prabilo, pažvelgęs į žmonių skausmo išvargintus veidus matė, kad niekas negirdėjo "gražią" pažadų.

Worcester ir Brockton parapijiečiai nepasiduos, geriausios galvos ir lietuvių ryžtingumas kovos iki paskutinio atodūsio.

Tą pačią nelemtą dieną ir vokiečių Romos katalikų - tautinės bendruomenės Bažnyčia Bostone uždaroma. **Nejaugi**

tai atsitiktinumas?

Bažnyčios hierarchija uždarydama Romos katalikų tautines bažnyčias sudavė labai žiaurų smūgį. Nesuprantamą smūgį. Visi klausia kodėl? Kodėl per vieną savaitgalį tris tautines parapijas išardyti? Ar dėl to, kad tautinės parapijos ištirtų Amerikos katilę? Ar amerikanizmo programa? **Nejaugi?**

Daug nuodėmių kunigėliai pridarė, daug vaikų nukentėjo, daug jų nepagydomi ligoniai. Tie vaikiukai buvo sūnūs ar dukros giliai tikinčių tėvų, bet lietuvių parapijas Dievulis apsaugojo nuo nusikaltėlių.

Kodėl lietuvių parapijos parduodamos dalinai atlyginti nuskriaustiesiems?

Kodėl amerikiečių bažnyčios neparduodamos? Jų yra labai daug Worchesteryje, Brocktone ir kitur. Kodėl neišparduoda vyskupų dvarus, vasarnamius, kodėl Vatikanas neatidaro savo skrynių? Kodėl? Kodėl ta sunki našta turi gulti ant mažų tautinių bažnyčių?

Generolai yra laikomi atsakingi už savo karininkų veiksmus, karininkai už karių veiksmus, mokyklų direktoriai atsakingi už savo mokytojų elgesį taip ir popiežius, ir vyskupai turi būti laikomi atsakingi už kunigų veiksmus ir iš savo

bankų išmokėti nukentėjusiems o ne sunaikinti parapijas bažnyčias, kurios buvo pastatytos lietuvių prakaitu ir pinigais. Kiek prie bažnyčių statymo prisidėjo Vatikanas, vyskupai? Atsakymo tam neradau.

Neteisėtai uždarnos mažos tautinės bažnyčios yra nežmoniškas elgesys, nes tų mažųjų tautinių bažnyčių kunigai nebuvo nusidėję nei prieš Dievą, nei prieš žmoniją.

Nuo ašarų paraudusiomis akimis, išvargusiais veidais seni ir jauni klausia savęs ir vienas kito - ką toliau darysime? Daugumas pasisako pereiti į liuteronų ar protestantų, evangelikų maldos namus, kad tik daugiau nereikėtų būti išniekintam, nužemintam ir apvogtam.

Romos katalikų bažnyčia prarado labai daug karštai tikinčiųjų dėl savo negailestingo elgesio prieš tautines krikščionių parapijas.

Nejaugi mus persekioja?

Prieš metus šv. Kazimiero lietuvių parapijos mokykla Brockton, MA buvo uždaryta nors mokykla buvo labai reikalinga, išlaikoma atskirai nuo bažnyčios aukomis mokinių tėvelių ir gerų Brockton lietuvių. **Nejaugi prieš tautiškumą?**

Algis Virvytis

ST. PETERSBURG, FL

NAUJA VEIKLOS GRUPĖ KLUBE

2008 m. lapkričio mėn. 26 d. grupė St. Petersburg ir apylinkėse gyvenančių jaunesnio amžiaus lietuvių susirinko į Lietuvių klubą pasitarti dėl aktyvesnio dalyvavimo lietuviškoje tautinėje, kultūrinėje ir socialinėje veikloje. Nors tokia veikla šiuo metu aktyviai vykdoma Klubu ribose, tačiau daugumai jaunesnio amžiaus tautiečių ji yra neprieinama, nes vykdoma daugiausiai dienos metu, pensininkams patogiu laiku, kada pasitarime dalyvaujantys dirba ir taip pat augina dar jaunas šeimas.

Susirinkusieji nutarė burtis į grupę Klubu veiklos ribose, panašiai kaip Klubu kultūros būrelis, "Audros" tautinių šokių ar buv. choras. Šiai grupei parinko vardą "Banga" ir jai vadovauti pakvietė Klubu direktorę ir "Saulės" mokyklos mokytoją Ramintą Krikščikienę, o jai talkinti - naujai išrinktą Klubu direktorę ir "Saulės" mokyklos tėvų komiteto pirmininkę Dianą Kadzevičienę ir Nomedą Koverą.

"Bangos" grupės veikloje dalyvaujantys kartu yra ir Lietuvių klubo nariai.

Lietuvių klubo valdyba ir direktoriai, vadovaudamiesi Klubu veiklos nuostatais, gruodžio mėn. 14 d. posėdyje "Bangos" grupės įsteigimą patvirtino.

Tikime, kad vykdant "Bangos" užsibrėžtus tikslus Lietuvių klubo ribose, veikla sustiprės ir apjungs visas St. Petersburg ir jo apylinkėse gyvenančių lietuvių kartas.

"Bangos" valdyba

FORT MYERS
VAIDINTOJAI MŪSŲ
KLUBE

Sekmadienį, gruodžio mėn. 7 d. mūsų klube lankėsi Fort Myers lituanistinės mokyklos "Ažuoliukas" teatras ir parodė Anatolijaus Kairio pjesę "Išdykėlis broliukas". Reikia pažymėti, kad šis kolektyvas yra Čikagos teatrų festivalio dalyvis, sulaukęs gerų atsiliepimų apie savo spektaklį. Teatro vadovė ir režisierė Danutė Balčiūnienė yra sutelkusi aplink save būrį jaunų ir talentingų žmonių. Jos pačios suvaidinti antraplaniniai herojai (Meška, Žąsis, Pelėda) yra žavūs ir žaismingi. Smagu matyti kartu su vaikais vaidinančias mamas ir mokytojas. Didelį įspūdį padarė pačių rankomis išradingai sukurti kostiumai ir dekoracijos.

Be Danutės Balčiūnienės, kuri spektaklį režisavo ir jame vaidino, spektaklyje dalyvavo kaip artistai, režisie-

rės padėjėjai, kostiumų kūrėjai ir dekoracijų autoriai Giedrė Avellino, Inga Balčiūnienė, Mindaugas Balčiūnas, Olegas Balčiūnas, Skirmantas Balčiūnas, Rita Daščionienė, Gabrielė Gedvilaitė, Urtė Izdonavičiūtė, Marius Tumasionis ir Rima Tumasionytė.

Parodytas spektaklis - tai graži patriotiškumo, meilės tėvynei ir gimtajai kalbai pamoka. Mūsų mažieji įdėmiai stebėjo spektaklį ir, tikiuosi, daug pasimokė.

Jaunieji artistai pilni naujų sumanymų, todėl tikimės, kad ateityje vėl sulauksime jų vizito ir naujo gražaus renginio. **R.K.**

MOKYKLOS KALĖDŲ
EGLUTĖ

Sekmadienį, gruodžio mėn. 14 d., Lietuvių klube, po tradicinių pietų, klubo lankytojams "Saulės" lituanistinė mokykla surengė "Kalėdų eglutę". Mokytojos vedėja Edita Navickienė pasveikino visus susirinkusius, o scenoje prsidėjo mokytojos Soteris Maksvytienės paruoštas vaidinimas, kurį atliko mokyklos vaikai. Vaidinimas prasidėjo nuo Apreiškimo ir užsibaigė Jėzui gimus tvartelyje. Gražia lietuvių kalba vaikai giedojo giesmes, dainavo dainas, o scenoje stovėjo gražiai papuošta kalėdinė eglutė.

Mokytojos Romutės Krikščikienės paruošti mokiniai vaizdžiai atliko vaidinimą "Ledinukas", o patys mažiausieji mokinukai, paruošti mokytojos Vidos Meiluvienės, inscenizavo dainelę "Išėjo tėvelis į mišką..."

Atėjęs Kalėdų Senelis apdovanojo visus vaikučius ir įteikė pinigines dovanos voką "Saulės" mokyklai (Kalėdų Senelis buvo garbės konsulas vakarinei Floridai Algimantas Karnavičius).

Šia proga klubo virtuvės šeimnininkė Angelė Straukienė padovanojo vaikams savo iškeptą tortą, o mokytoja Vida Meiluvienė jiems padovanojo lietuviškų spalvų krepšinio kamuolį.

Sekmadienio popietės svečiai gausiais plojimais įvertino mokyklos vaikų pasirodymą.

Atsistatydinus iš einamų pareigų mokyklos vedėjai Editai Navickienei, ją pakeisti maloniai sutiko mokykloje dirbanti mokytoja Soteris Maksvytienė.

PALM BEACH, FL

LB Palm Beach apylinkės metinė gegužinė vyks sekmadienį, sausio 25 d. įprastoje vietoje - Carlin Parko Gumbo Limbo paviljone, prie A1A kelio, Jupiter mieste.

ARGENTINA

ARGENTINOS LIETUVIAI

Argentinos lietuvių organizacijų ir spaudos taryba (ALOST), nuo 2009 m., sausio 1 d., pakeitė savo pavadinimą į: **Argentinos lietuvių bendruomenė - ALOST.**

Šios organizacijos valdyba per įvykusį 2008 m., gruodžio 1 d. suvažiavimą išrinko 2009 metams valdybą: vienų metų kadencijai - lietuvių draugijų atstovus. Pirmininkas - Jorge Brazaitis (Susivienijimas), vicepirmininkas - Ruben Repšys (Rosario miesto draugija.), sekretorius - kun. Agustin Steigvila (Lietuvių parapija), prosekretorius - Raul J. Petronis (Mindaugas), išdininkas - Fernando Daratėnas (Lietuvių cen-

tras), proiždininkė - Ana Semenas (Nemunas).

Mūsų draugija jau turi savo svetainę internete. Kviečiame aplankyti www.societadlituana.8k.com

Dėkojame Evangelinai Varela Valantinaitei Mazzarellei už tinklalapio paruošimą.

Lietuvos ambasada Argentinoje: Adresas: Mendoza 1018, Ciudad Autonoma de Buenos Aires (C1418DJD), Telefonas 4788-2153 Fax 4785-7915, nuo 09 iki 12 valandos,; e-mail embajada@lituania.org.ar; <http://ar.mfa.lt>

Lietuvos Garbės konsulai: Buenos Aires miesto ir provincijos: dr. Sergio Hector Nunes. Florida 15, Piso 4 to. Capital Federal. Santa Fe

provincijos: prof. Jose Ruben Repsys. Tucuman 2744, Rosario Santa Fe.

Lietuvių kalbos vertėja: Natalia Jablonskytė. Anchorena 857 1 auk. Dep. 4. La Lucilla (1636) Buenos Aires. Telefonas: 4799-4664.

Lietuvių muziejus "Olgburn" Calle Los Nieres 1038, Villa Ayelen, Esquel, Prov. Chubut. Telfax 02945-450536.

CALCIS Argentinos ir Lietuvos komercijos, pramonės ir paslaugų rūmai. Virrey Loreto 2521 6 to. "A" (1426) Buenos Aires, Argentina. Telefono: 4784-6581, e-mail info@calcis.com.ar.

Lietuvos aidai laida internetu adresas www.ecosdelituania.com.ar E-mail: ecosdelituania@yahoo.com.ar

CHICAGO, IL

Kovo 1 d., sekmadienį, 2 val. p. p. - Lietuvos nepriklausomybės šventė Libertyville Civic Center, 135 W Church Street, Libertyville, IL. Prelegentė: Lietuvos Respublikos generalinė konsule Čikagoje Skaistė Aniu-lienė.

Maloniai kviečiame į Lietuvų fondo pokylį, kuris įvyks šeštadienį, 2009 m. sausio 17 d. Pasaulio lietuvių centre, 14911 127 th Street Lemont, IL. Programoje: 6 val. v. - jaunųjų menininkų: Gabrielės Aušraitės, Audros Brooks, Dainos Lukas, Vilijos Pakalnis, Vaivos Rimeika, Indrės Sabaliūtės, Natalijos Skvirblytės, Aro Volodkos paroda Lietuvų dailės muziejuje. 7 val. v. - vakarienė ir šokiai PLC pokylių salėje. Vietas užsisakyti galite tel.: 630-257-1616 arba rašyti zinos@lithfund.org.

JAV LB taryba kviečia Jus kandidatuoti į PLB XIII Seimą. Visi kandidatai turi užpildyti prisistatymo anketą, kurią rasite JAV LB tinklalapyje www.javlb.org, ir atsiųsti JAV LB XVIII tarybos prezidiumo pirmininkei Danguolei Navickienei, 3020 Adirondack Ct.,

West-lake Village, CA 91362 (el. paštas: navickas@roadrunner.com) arba Tarybos prezidiumo sekretoriui Jurgiui Jogai, 27084 Alabastro Dr., Valencia, CA 91354, (el. paštas: fjoga@aol.com) iki 2009 m. sausio 20 d. Kandidatams reikia surinkti 10 juos remiančių JAV LB narių parašų.

Vilniaus styginio kvarteto ir pianisto Dainiaus Vaičekonio koncertas vyks šeštadienį, 2009 m. sausio 24 d., 6 val. v. Lietuvų dailės muziejuje, Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Visus maloniai kviečia Lietuvos vaikų globos būrelis "Saulutė".

Vidurio Vakarų apygardos Lietuvos Vyčiai vasario 1 d., sekmadienį, maloniai kviečia į kasmetinį pokylį "Memories of Lithuania", kuris vyks Hilton viešbutyje, 9333 S. Cicero Ave., Oak Lawn, IL. Pokylio pradžia 1 val. p. p. Pokylio metu ne tik švęsime Lietuvos Nepriklausomybės dieną, bet ir 2008 m. kasmetiniu Garbės apdovanojimu atžymėsime Vaikų globos organizacijos "Saulutė" pirmininkę Indrę Tijūnėlienę už jos ilgametį triūsą padedant Lietuvoje gyvenantiems vaikams ir sunkiai be-

siverčiančioms šeimoms. Bilietus į pokylį galite įsigyti pas Dolores Wainauskas tel.: 708-424-4119 arba Vidurio Vakarų apygardos Lietuvos Vyčių organizacijos narius. Bilieto kaina - 40 dol. asmeniui.

Čikagos amerikiečių žiniasklaida prieš pusantro mėnesio paskelbė, kad Tėvai Marijonai parduoda savo nuosavybę, kurios patalpose yra ir "Draugo" dienraščio redakcija ir administracija. Pastaruoju metu paaiškėjo, jog už tą nuosavybę jie gali gauti 3,5 milijonų dolerių. Apie tai pranešta ir "Draugo" leidėjams. Įvykusiame pasitarime su dienraščio direktorių taryba, Marijonų vyriausiasis viršininkas kun. D. Cambra pranešė, kad "Draugo" redakcija ir administracija patalpas turi apeisti iki vasario mėnesio pabaigos. Tada patalpų durys bus užrakintos. Taip Tėvų lietuvių marijonų, kai jų viršininku tapo nebe lietuvis, katalikiškoji misija yra baigta.

Lietuvių Operos valdybos skelbtasis naujųjų metų sutikimo pokylis Jaunimo centre neįvyko, nes nebuvo norinčių jame dalyvauti.

biauja glaudžiai, nors Clevelando vyskupija jų ateitį jau yra seniai nusprendusi. Kaip ir praityje, šių metų kalėdiniai renginiai ir pramogos įrodo, kad lietuviškoji Šv. Jurgio parapija savo kaimynų neužmiršta ir, kiek išgali, jais nuoširdžiai rūpinasi.

2008 m. gruodžio 24 d. 4 v.p.p. Šv. Jurgio bažnyčioje buvo atnašautos šv. Mišios specialiai vaikams ir jų šeimų nariams, kuriose dalyvavo 100 asmenų, buvo giedamos kalėdinės giesmės ir jaunimas įtrauktas į šventės apeigas. 2008.12.24 d. 10 v.v., Šv. Jurgio šventovėje buvo Bemelių Mišios. Parapijiečiams pageidaujant, jau keletą metų jos vyksta netradiciniu laiku laiku. Nors oras pasitaikė puikus, ir buvo tikėtasi didesnio dalyvių skaičiaus, taip ir įvyko. Abejos šv. Mišios buvo atnašautos kun. Joseph Bacevice. Pagal įsisenėjusią parapijos paprotį, po pamaldų tikintieji nesiskirstė, bet rinkosi į parapijos salę pabendrauti, atsigaiivinti kava, pyragaičiais ir užkandėliais.

Sausio 1 d., Naujųjų metų šv. Mišias Šv. Pranciškaus parapijos bažnyčioje, pagal iš anksto sudarytą planą, atnašavo Šv. Jurgio klebonas kun. Joseph Bacevice, nes praeitais metais Šv. Pranciškaus parapijiečiai dalyvavo mūsų šventovėj. Toks apsikeitimas yra suprantamas ir prasmingas.

Vasario 28 d., Šv. Jurgio parapijos taryba ruošia "Reverse Raffle" kuris įvyks Lietuvų namuose norint sukaupti lėšų labai reikalingų parapijos einamoms išlaidoms padengti.

Algirdas V. Matulionis

ŠV. JURGIO PARAPIJOS VEIKLA BAIGIANT 2008-UOSIUS METUS

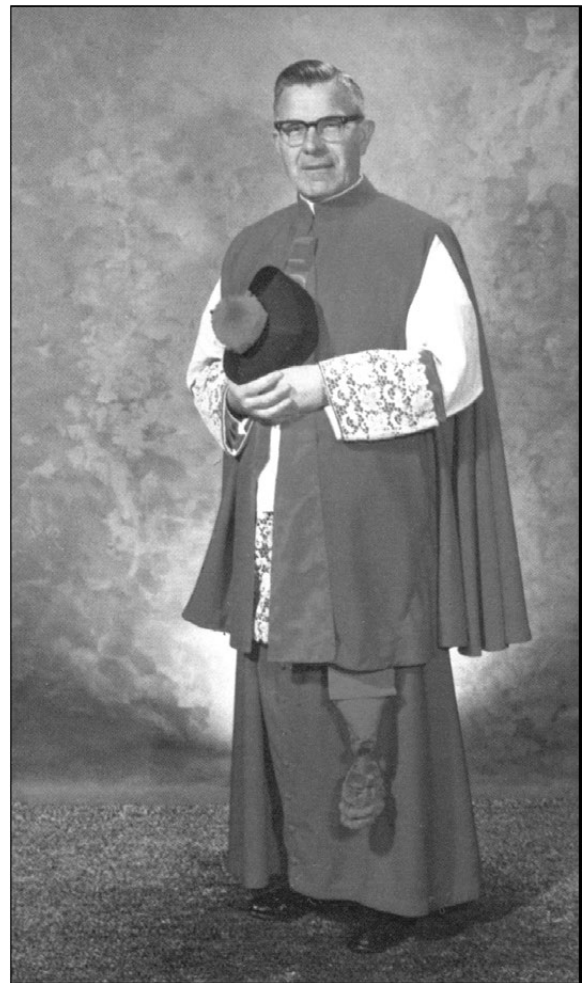
Clevelando Šv. Jurgio parapija, įkurta 1895 metais kaip misija, 2008 metus užsklendė įvairiais ir prasmingais renginiais. 2008.11.16 įvyko tradicinis "Rudens festivalis" kuris, dešimtmečių bėgyje, keitėsi ir tobulėjo atsižvelgiant į dalyvių, rėmėjų, rengėjų, bei savanorių pageidavimus. Šioje šventėje dalyvavo 240 svečių. Atsilankiusieji turėjo gražią progą pasisotinti skaniais pietumis, pasmaližiauti pyragaičių ir tortų stalo skanėstais, atsigaiivinti kavute, įvairiais gėrimais ir išbandyti savo laimę dovanomis gausioje "Chinese Raffle" loterijoje. Dalyvių nuotaika buvo ypač pakili nekantriai belaukiant pagrindinės loterijos laimėjimų traukimo. Nors loterijos laimėtojai buvo labai patenkinti, gili padėka priklauso ir visiems atsilankiusiems. Kadangi visas pelnas buvo skirtas parapijos išlaidoms padengti, kiekvienas dalyvis, savo atsilankymu rėmė šį festivalį, taip pat tapo laimėtoju.

2008 m. gruodžio 14 d., buvo surengta kalėdinė eglutė - dovanų išdalinimas - kurią jau daug metų praveda Šv. Jurgio parapijoje veikiančio Katalikų Veteranų 613 posto nariai. Džiugu, kad nežiūrint posto narių didėjančio amžiaus ir mažėjančio skaičiaus, šį įsipareigojimą jie atlieka uoliai, kasmet perduodami šią gražią tradiciją savo vaikams ir vaikaičiams.

2008 m. gruodžio 20 d., toje pačioje salėje, įvyko kalėdinė popietė, kiek skirtinga nuo panašių praeities renginių. Ji pritrau-

kė daug jaunimo suaugusiųjų priežiūroje. Buvo galima pasivaikšinti karštu maistu, gėrimais ir įvairiais saldumynais, o dovanas įteikiant nebuvo užmirštas nei vienas vaikas. Pagal turimas žinias, buvo išdalinta po 3 dovanas 243 vaikams nuo 1 metų iki 18 metų amžiaus. Čia labai svarbu priminti, kad ši nuotai kinga popietė įvyko ir buvo sėkminga tik iš įvairių šaltinių sutelktų pastangų dėka. Pagrindinė šio bendro darbo dalimi buvo Faith Tabernacle šventovė. Su ja mes sėkmingai bendraujame jau daug metų. Jos dėka šioje popietėje atsilankė daug Faith Tabernacle narių vaikų ir, svarbiausia, daug arti gyvenančio jaunimo. Savo atsilankymu jie yra papildę ir kitus Šv. Jurgio parapijos aikštėje ar salėje ruoštus renginius. Šiuose renginiuose dalyvaujantis jaunimas yra visada mandagus, drausmingas ir atsakomingas. Maistas šiai progai buvo parūpintas Šv. Jurgio parapijos, o pagamintas Faith Tabernacle savanorių. Dauguma dovanų buvo užsakytos ir pristatytos Hell's Angels motociklų klubo, kuris taip pat yra Šv. Jurgio parapijos kaimynystėje, talkinant Šv. Jurgio parapijos ir Faith Tabernacle savanoriams. Primintina, kad kalėdinės dovanos buvo perduotos Šv. Pranciškaus parapijai ir buvo išdalintos tos parapijos vaikams Trijų Karalių dieną, kuri yra tradicinė ispanų kalėdinių dovanų diena. Kaip ankščiau minėta, Šv. Jurgio ir Šv. Pranciškaus parapijos bendradar-

A.†A. PREL. JONAS KUČINGIS (KUČINSKAS)

**Gimė 1908 m. gruodžio 23 d.
Šnypšliuose, Švėkšnos valsč. Tauragės apskr.**

Kunigas, visuomenės veikėjas, garbės prelatas. 1927 m. baigė Švėkšnos Saulės progimnaziją. Du metus mokėsi Saleziečių koledže Torino, Italijoje. 1929 įstojo į Telšių kunigų seminariją, 1937 įšventintas kunigu. 2 metus Šilalės gimnazijos kapelionas. 38-39 m. mokėsi Milano Šv. Jėzaus Širdies universitete. 39-40 m. Šeštojo pulko Lietuvos kunigaikščio Margirio 2-jo bataliono ir Telšių amatų mokyklos kapelionas. 41-44 m. Telšių gimnazijos kapelionas. 1942 m. išleido giesmyną. Pasitraukęs į Vokietiją 44-46 m. Rottenburgo išeivių lietuvių kapelionas.

1946 m. apsigyveno Los Angeles, įkūrė Vyčių kuopą, Katalikių Moterų s-gą, Šv. Vardo draugiją, Lietuvų Susivienijimo kuopą, Litanistinę mokyklą. Organizavo lietuvių emigraciją į JAV. Jo rūpesčiu ir pastangomis 1951 m. Los Angeles pastatyta lietuvių bažnyčia, vėliau lietuvių parapiinė mokykla, namai seselėms kazimierietėms. Nuo 1954 kiekvieną vasarą organizavo Lietuvų dienas. Iki 1984 m. buvo LA lietuvių Šv. Kazimiero parapijos klebonas, nuo 84-tų klebonas emeritus.

Išleido rašytojo J. Gliaudos knygą "Šv. Kazimiero parapija LA mieste", Rūtos Vidžiūnienės sudarytą metraštinę "Trisdešimt metų", pats parašė "Telšių kankiniai", parapijos metraštinę "Dešimtmetis", dvi savo pamokslų knygas. Bendradarbiavo liet. spaudoje (Padaugiečio slaptavardžiu). Išvertė giesmių, pagal Maironio ir Lacimos eilėraščius sukūrė giesmių melodijų. 1996 Vilniuje išleido "Mano gyvenimo takais". Buvo "Dirvos" rėmėjas.

Organizavo labdarą Lietuvai, ypač Telšių vyskupystei. 1965 m. popiežius jam suteikė garbės prelato titulą. 1993 m. organizavo prel. J. Maciejausko perlaidojimą Švėkšnoje ir sukūrė apie jį dokumentinį filmą.

Buvo prielankus visoms kultūrinėms ir patriotinėms organizacijoms. Apdovanotas LSS, Šaulių s-gos ir Lietuvos karių veteranų s-gos ordinais ir žymenimis, Californijos gubernatoriaus ir LA vadovybės pagyrimo raštais. 1997 m. apdovanotas Lietuvos DK Gedimino IV laipsnio ordinu. Atšventęs gruodžio 23 d. šimto metų sukaktį, mirė 2009 m. sausio 6-tą dieną. Bus palaidotas sausio 17 d. Šv. Kryžiaus kapinėse, Los Angeles, CA.

LIETUVA IR PASAULIS

Lietuvos užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas sausio 8 dieną Lietuvos ambasadoje Prahoje susitiko su **JAV Valsybės sekretorės Condoleezza Rice** pavaduotoju Europos ir Eurazijos klausimams Daniel Fried.

Prahoje, Europos Sąjungos Bendrųjų reikalų taryboje dalyvaujantis užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas sausio 8 dieną susitiko su Europos Komisijos nare, atsakinga už išorinius ryšius, Benita Ferrero-Waldner ir aptarė Lietuvos energetinio saugumo situaciją.

Japonijos Vyriausybė sausio 9 dieną paskelbė sprendimą pavasarį siųsti civilius darbuotojus į Lietuvos vadovaujamą Provincijos atkūrimo grupę Afganistane, Goro provincijoje. Sprendimas siųsti civilius buvo priimtas gavus Lietuvos kvietimą.

Lietuvos užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas kartu su kultūros ministru Remigijumi Vilkaičiu sausio 9 dieną Rygoje, Latvijos karo muziejuje (Latvijas Kara muzejs) atidarė Lietuvos tūkstantmečio programos parodą „Lietuva: kultūra ir istorija“.

Estijos nacionalinėje bibliotekoje sausio 9 dieną atidaryta paroda, skirta Lietuvos tūkstantmečiui „Lietuva: Kultūra ir istorija“, kurią parengė Lietuvos dailės muziejus. Reprezentatyvi paroda aprėpia visą mūsų valstybės kultūros ir politinę istoriją, pradedant pirmuoju Lietuvos vardo paminėjimu 1009 metais Kvedlinburgo Šv. Servacijaus vienuolyno analuose ir baigiant Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu ir įstojimu į Europos Sąjungą ir NATO.

UKRAINA TIKISI LIETUVOS PAGALBOS DĖL DUJŲ GINČO

Vilnius, sausio 8 (ELTA). Anot Ukrainos ambasadoriaus Lietuvoje Igorio Prokopčiko, reguliuojant Rusijos ir Ukrainos santykius dėl dujų tiekimo, pagalbos tikimasi ir iš Lietuvos.

„Ukraina suinteresuota kuo greičiau sureguliuoti jau daugiau nei savaitę tebesitęsiantį dujų konfliktą su Rusija ir ateiityje pasirašyti ilgalaikes, maždaug 10 metų laikotarpio, dujų tiekimo bei tranzito sutartis“, – ketvirtadienį spaudos konferencijos metu teigė I. Prokopčikas. Pasak ambasadoriaus, nors pernai su Rusija vyko sunkios derybos dėl dujų tiekimo, susitarimo nepasiekta, taip pat nėra jokios sutarties ir dėl tranzito į ES šalis.

Ukraina pageidauja, kad ilgalaikė ir skaidri komercinė sutartis užtikrintų, jog dujas Rusijos koncernas „Gazprom“ šalies kompanijai „Naftogaz Ukrainy“ tiektų tiesiogiai, o rinkos kainos įsigaliojotų per trejų metų pereinamąjį laikotarpį.

„**Gruodžio 30 dieną Ukraina visiškai atsiskaitė už 2008 metais tiekias dujas, tačiau nuo sausio 1-osios Rusija nutraukė tiekimą Ukrainos vartotojams ir sumažino eksporto kiekius į Europos šalis**, o sausio 7-ąją tiekimą ES visiškai nutraukė. Ukraina, kaip ir kitos Europos šalys, nebuvo oficialiai perspėta dėl dujų eksporto nutraukimo“, – aiškino ambasadorius. Jis taip pat neigė, kad Ukraina galėjo vogti Europai skirtas dujas, nes tam nesą techni-

nių galimybių. Savo poreikiams dujas ji ėmusi iš saugyklų. Tuo esą galės įsitikinti ir ES ekspertai, atvykę į Ukrainą.

Anot I. Prokopčiko, Ukraina sutiktų „Gazprom“ už gamtines dujas 2009 m. mokėti 200-201 JAV dolerį už 1000 kubinių metrų. Rusijos koncernas anksčiau jas siūlė parduoti po 250 dolerių, tačiau įsisiūbavus konfliktui pakėlė iki europietiškos 418 JAV dolerių rinkos kainos. Esą dabar jau kalbama net apie 450 dolerių kainą. Ukraina už 1000 kubinių metrų dujų pernai mokėjo 179,5 JAV dolerio.

Po ketvirtadienį Briuselyje įvykusio Europos Komisijos pirmininko Jose Manuelio Barroso ir „Gazprom“ generalinio direktoriaus Aleksejaus Millerio susitikimo, „Gazprom“ atstovai tvirtina dujų tiekimą Europos Sąjungos šalims per Ukrainą atnaujiniantys, kai ES pasiūlytą savo stebėtojus į Ukrainą.

A. KUBILIAUS PAŽADAI LENKAMS – PAVARDĖS IR ŽEMĖS

A. Kubilius Lietuvos lenkams žada leisti rašyti pavardes lenkiškais rašmenimis ir ypatingą dėmesį skirti žemės grąžinimui Vilniuje bei Šalčininkuose.

Dėl gatvių pavadinimų lenkiškai ten, kur šios tautinės mažumos atstovų gyvena daugiausia, premjeras Andrius Kubilius kol kas konkrečių pažadų nedalina.

Sausio 9 d. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministrą Vygaudą Ušacką priėmė Latvijos Respublikos prezidentas Valdis Zatleras.

Latvijos Prezidentūros nuotr.

BALTIJOS VALSTYBIŲ ENERGETINIS SAUGUMAS – LAIKAS VEIKTI YRA DABAR

Ryga, sausio 9 d. (LR URM). Lietuvos užsienio reikalų ministras Vygaudas Ušackas sausio 9 dieną Latvijoje susitikimuose su Latvijos prezidentu Valdžiu Zatleru, Latvijos Ministrų pirmininku Ivarsu Godmaniu ir Latvijos užsienio reikalų ministru Mariu Riekstiniu daugiausia dėmesio skyrė energetiniam saugumui ir Lietuvos ir Latvijos ekonominiams santykiams.

„Latvija ir Lietuva, prieš 20 metų kartu atkūrusios savo šalių nepriklausomybę, šiandien susiduria su kitu iššūkiu – energetiniu saugumu. Energetinę nepriklausomybę Baltijos valstybės turi stiprinti kurdamos bendrą Baltijos energijos rinką ir įgyvendindamos energetinių jungčių projektus“, – susitikimuose pažymėjo ministras V.Ušackas.

Ministras pabrėžė, kad šiandien, kai Europos Sąjungos dėmesys energetikos problemoms yra itin padidėjęs, yra galimybių metas, todėl reikia telkti bendras Baltijos vals-

tybių pastangas energetikos klausimams spręsti.

„Turime kaip galima greičiau susitarti dėl bendrų Baltijos elektros jungčių projektų. Lietuva yra pasirengusi pradėti darbus dėl „Swedlink“ jau dabar“, – sakė V.Ušackas, pabrėždamas, kad „Swedlink“ yra tik priemonė, siekiant didesnio tikslo, – sukurti bendrą Baltijos valstybių energetikos rinką.

Susitikime su užsienio reikalų ministru M.Riekstiniu buvo kalbama ir apie jūros sienos sutarties ratifikavimo Latvijos Parlamente perspektyvas. Ministras aptarė galimybę surengti neformalų ekspertų susitikimą ratifikavimui pagreitinti. Susitikime ekspertai aptartų tarptautinę angliavandenilių telkinių, esančių ant valstybių jūros sienos, žvalgyimo ir eksploatavimo praktiką.

Vienas iš gynybos ir saugumo klausimų, kuriuos aptarė užsienio reikalų ministrai – NATO oro policijos misijos Baltijos šalyse pratęsimas.

Susitikimuose V.Ušackas

taip pat pristatė Baltijos jūros valstybių tarybos, kuriai Lietuva pirmininkaus nuo šių metų liepos 1 dienos, prioritetus. Jis pažymėjo aktyvesnio Rusijos Kaliningrado srities ir Baltarusijos dalyvavimo Baltijos jūros regione svarbą. Inovacijų, mokslinių tyrimų plėtra ir žmonių ryšiai, ministro teigimu, yra ypač svarbūs Baltijos jūros regiono konkurencingumui ir klestėjimui skatinti.

LR UR ministras dar susitikimo Latvijoje dirbančiais Lietuvos verslininkais ir aptars tolesnes dvišalio ekonominio bendradarbiavimo su Latvija perspektyvas.

Latvija jau daugelį metų yra pagrindinė Lietuvos ekonomikos partnerė. Nuo 2002 m. dvišalė prekyba su Latvija išaugo 3,7 karto. 2008 m. I - III ketv. Lietuvos eksportas į Latviją sudarė 4,83 mlrd. litų, Latvijoje veikia daugiau kaip 1300 lietuviško kapitalo įmonių. Pagal tiesiogines Lietuvos investicijas užsienyje Latvija užima pirmą vietą.

jungos sekretorius Edvardas Trusevičius.

Dabar Lietuvos lenkų pavardės oficialiai rašomos lietuviškais rašmenimis.

„Tos problemos kyla ir piliečiams, ir ypač pilietėms, kurios išteka už užsienio piliečių, kurių pavardės turi tam tikrų Lietuvoje nenaudojamų ženklų. Tada kyla problemų, ką rašyti pase ir kaip po to įrodyti žmonai, kad ji yra savo vyro žmona“, – teigė A. Kubilius.

A. Kubilius pažadėjo imtis ir kitos lenkų mažumos nuolat keliamos problemos – įstrigusio žemės grąžinimo Vilniuje ir Šalčininkuose, kur tarpukariu šios gausiausios tautinės mažumos atstovai turėjo daug nekilnojamojo turto.

„Gali būti, kad teks ieškoti

naujų radikalių sprendimų. Žemės grąžinta 25 proc., tačiau grąžinti žemę pagal dabar galiojančius įstatymus yra tikrai sudėtinga“, – sakė A. Kubilius.

Lenkų bendruomenės atstovai taip pat reikalauja įteisinti gatvių pavadinimų rašymą ne tik lietuvių, bet ir lenkų kalba ten, kur jų gausiai gyvena. Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose tai daroma ir dabar.

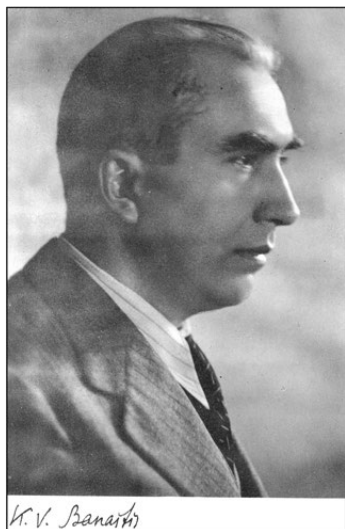
„Mes susiduriame su tuo, kad Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje rašo ieškinius teismui, kad tuo pažeidžiamos lietuvių valstybinės kalbos įstatymas. Tačiau nėra atsižvelgiama į tautinių mažumų įstatymą, kuris aiškiai kalba, kad gali būti rašoma ir lenkų kalba ten, kur daugiausia gyvenai lenkai“, – tvirtino E. Trusevičius. **LRT**

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLAUSE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

45-ERI BE KOMPOZITORIAUS K. V. BANAIČIO

Šių metų Kalėdų dieną buvo 45 metai, kai mus paliko žymusis mūsų tautos kompozitorius Kazimieras Viktoras Banaitis. Jis - mūsų tautos atgimimo veikėjo ir Nepriklausomybės akto signataro Saliamono Banaičio sūnus. Aukštuosius muzikos mokslus studijavo Prahos ir Leipcigo konservatorijose, Leipcigo universitete studijavo filosofiją ir meno istoriją.

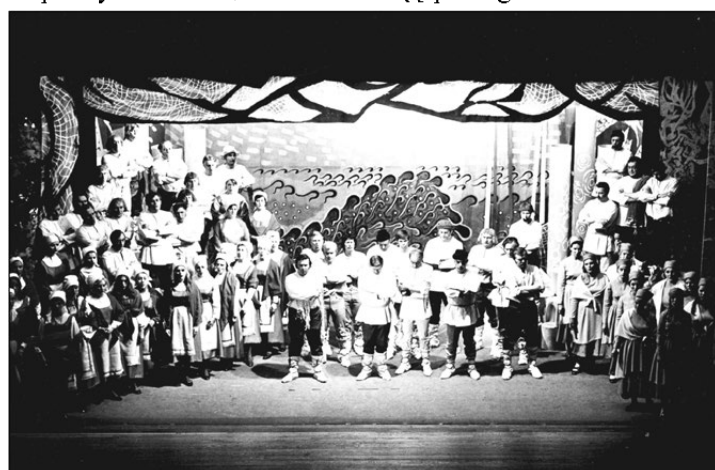
Lietuvoje dėstė teorinius dalykus ir fortepijoną, buvo paskirtas Konservatorijos direktoriumi, jam suteiktas profesorius titulas. Pirmosios sovietų okupacijos metu atleistas iš pareigų ir vėliau pasitraukė į Vokietiją. 1949 metais atvyko į Ameriką ir apsigyveno Brooklyne. Čia vertėsi privačiomis muzikos pamokomis.

Kai lietuviškoji žiniasklaida paskelbė, kad kompozitorius K. V. Banaitis 1955 metais sukūrė

jų ir kostiumų kūrėjas buvo dail. Adolfas Valeška. Jūratės vaidmenį dainavo Dana Stankaitytė, o Kastyčio - Stasys Baras. Rūtelės - Margarita Momkienė, Motinos - Aldona Stempužienė.

Vėliau ta opera buvo pakartota su Kauno opera Čikagoje ir Kaune. 1995 ir 1996 m. dirigavo Julius Geniušas, režisavo Kauno muzikinio teatro direktorius Gintas Žilys. Dekoracijas kūrė dail. Janina Malinauskaitė. Jūratės partiją dainavo Sabina Martinaitytė, o Kastyčio - Virgilijus Noreika.

Muzikos spektaklių kritikas prof. Vladas Jakūbėnas rašė, kad "Opera yra veikalas, kuris turi

Scena iš pirmojo "Jūratės ir Kastyčio" operos spektaklio Čikagoje. Scenovaizdis dailininko A. Valeškos. *Lietuvių foto archyvo nuotr.*

daug vertingų muzikinių turtų: gražios, lietuviško atspalvio, melodijos, pasakiškai fantastinės nuotaikos, vietomis didelės ir emocinės įtampos."

Kompozitoriaus K. V. Banaičio muzikinis palikimas yra

kartais gan komplikuoatą struktūrą: jų forma, net ir stambiuaose veikaluose, yra daugiau rapsodinė, bet savyje užbaigtos minties. Jų nuotaika - daugiausia yra lyrinė, svajinga, rašo V. Jakūbėnas.

"Jūratės ir Kastyčio" operos muzikoje yra pilnai išlikusi ryški melodijos dovana, turinti daug lietuviškų bruožų. Yra išlikusi ekspresija, pakylanti iki nuoširdaus lyrizmo, vietomis gilaus liūdesio, o kitur, ypač paskutiniame operos veiksmo, teikianti stiprų dramatinį momentą. Minėtina Kastyčio arija II veiksmo, kurią išpūdingai dainuodavo Sta-

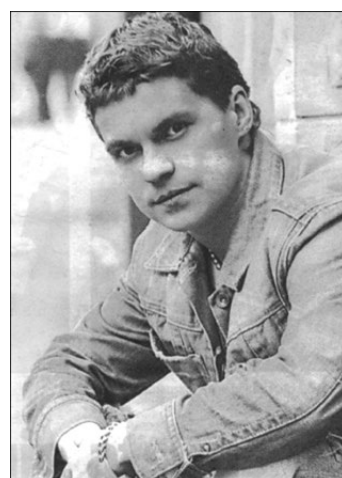
sys Baras, Jūratės arija I veiksmo, II veiksmo pabaiga su Rūtelės dainavimu, toliau Kastyčio arija-monologas, taip pat ir Jūratės ir Kastyčio duetas III veiksmo. Spalvingų ir puikių chorų yra kiekviename veiksmo, liaudiškesnio pobūdžio žvejų vyrų chorai, merginų ir fantastiško charakterio yra undinių chorai.

Amerikoje mūsų kūrėjo K. V. Banaičio gyvenimas nebuvo rožėmis klotas. Duodamas fortepijono pamokas, ne visada turėdavo pakankamai mokinių, butas būdavo šaltas. Daugeliu atveju kompozitorius nebuvo supras tas mūsų pačių lietuvių, gyveno labai skurdžiai, neturėjo net padoraus radijo imtuvo.

Subtiliai apie tai parašydavo savo laiškuose. "Jūratės ir Kastyčio" operos klavyriui išleisti Fondas, žinodamas sunkią kūrėjo materialinę padėtį, neapsiribojo vien tik klavyro išleidimu, bet įvairiomis progomis padėjo ir finansiškai. Finansinę paramą yra teikę ir to meto Vyrų choro, o vėliau Lietuvių Operos choro nariai. Būdamas nepriklausomo ir gal šiek tiek išdidaus būdo, jis labai nenorėjo priimti pašalpų net ir tada, kai buvo kamuojamas lėta progresuojančios, bet neišgydomos Parkinsono ligos, kuri pasireiškia galūnių drebinimu ir silpimu. Ši liga nepaliečia žmogaus proto ir psichikos. 1963-ųjų metų Kalėdose šio žymaus mūsų tautos kūrėjo širdis nustojo plakusi.

KULTŪROS KRONIKA

Dainininkas Deividas Norvilas Lietuvoje kuria dainas ir pats jas dainuoja. Šiuo metu jis kuria muzikinį kūrinį apie "Lituanicos" skrydį, Stelmužės ažuolą, Vilniaus senamiestį, Klaipėdą, Juodkrantę. Dainininkas sako, kad Lietuvos radijo programose patriotinių dainų išgirsti nebeįmanoma. Pasak jo, yra daug gražių tautinių dainų, bet šiuo metu jos nebedainuojamos, reikia naujų, nors tas dainas jis atsimenas dar iš tų laikų, kai su tėvais stovėjo Baltijos kelyje. Kai grėsmės Lietuvai nesą, tai ir patriotinės dainos nebedainuojamos. Jis naują kūrinį pavadino "Lietuva", kurią kada nors norėtų išgirsti su orkestru. Mintis sukurti patriotinę dainą jam kilusi Londone, kai ten jis dainavo lietuviams emigrantams. "Aš esu juodas Lietuvos patriotas. Pabuvęs užsienyje 4-5 dienas kuo greičiau noriu namo. Tai mano šalis, aš čia esu per giliai įaugęs. Kad ir kaip būtų blogai vis vien norėčiau čia likti", - kalbėjo žurnalistas Vilniuje. Jis mano, kad dabar lietuviai už savo kraštą gyvybės neaukotų. Jis sakosi nustebęs lenkais, kurie pasisakė, jog 70 procentų lenkų kovotų už Lenkijos laisvę nebijodami paaukoti ir savo gyvybės. Deividas Norvilas yra pakviestas Lietuvių Operos dainuoti Johann Starusso operetėje "Šikšnosparnis".

Klaipėdos apylinkės teismas nutarė nebenagrinėti painios bylos po to, kai teatro vadovė Audronė Žygaitytė-Nekrošienė atsiėmė jai, kaip kompozitoriui, pateiktą jos pačios įstaigos ieškinį. Kompozitorė atsisakė savo ieškinio Klaipėdos muzikiniame teatre dėl ten nepastatytos jos operos - misterijos "Frank'Enstain XXI a." "Absurdas baigėsi, nes neberekės pačiai save kaltinti byloje." Už jos kūrinį Kultūros ministerija jai sumokėjo 15 tūkstančių Lt, kai dar nedirbo Klaipėdos teatre. Kai pradėjo dirbti, tai teatre nebuvo išvengta jos pačios interesų konflikto. Ji po poros metų buvo iš pareigų atleista Kultūros ministro Jono Jučo įsakymu, nes tikrintojai rado finansinių pažeidimų. Buvo pareikalauta sugrąžinti kompozitoriui išmokėtus pinigus. Jos operą pastatyti buvo pažadėjęs to meto Kultūros ministras Vladimiras Prudnikovas. Bet kai teismas įsakė sugrąžinti ją į teatro direktorės pareigas A.Žygaitytės-Nekrošienės padėtis tapo komiška: nes ji tapo ieškove ir atsakove. Toliau bylinėtis su operos kūrėja - ji pati su savimi - nutarė jau nebesibylinėti ir byla buvo nutraukta.

Butrimonių vidurinė mokykla Alytaus apylinkėje Kalėdų šventės proga sulaukė prezidento Valdo Adamkaus ir jo žmonos dovanų. Vaikai padėjo nešti dovanas į mokyklos patalpas, kur jos buvo suskaičiuotos ir padalintos: Coca-cola gėrimai ir įvairūs sportiniai įrankiai. Keturiasdešimt dvi Lietuvos kaimo mokyklos jau devintus metus gauna A. Adamkienės fondo dovanas. Šiemet vienai mokyklai skirtas išskirtinis dėmesys - bus padedama atstatyti Butrimonių vidurinės mokyklos sporto salę ir stadioną.

Kompozitoriaus K. V. Banaičio opera "Jūratė ir Kastytis" su pirmuoju solistų Lietuvių Operos choro sąstatu ir simfoniniu orkestru yra įdainuota į plokšteles profesionalioje Čikagos įrašų studijoje. WFMT-FM klasikinė radijo stotis mūsų operą transliavo kelis kartus. Tos stoties transliacijos girdimos Amerikoje ir Kanadoje, o pastaruoju metu ir Europoje. **VR**

Stasys Baras dainuoja Kastyčio ariją. Dešinėje Rūtelė - Margarita Momkienė "Jūratės ir Kastyčio" operos spektaklyje.

Lietuvių foto archyvo nuotr.

Antrojo pastatymo vaizdas - dailininkė Janina Malinauskaitė. Centre Sabina Martinaitytė, Jūratės rolėje ir Kastytis - Virgilijus Noreika.

Jono Tamulaičio nuotr.

operą "Jūratė ir Kastytis", tai Lietuvių operos vadovybė tuoj kreipėsi su prašymu, ar būtų galima tą operą pastatyti. Kompozitorius atsakė tik po metų. "Nesukubėjau su atsakymu, nes tik ką užbaigtas kūrinys - tai dar tebeverdanti, kunkuliuojanti "patrova", kurią pavojinga būtų nešti į stalą. Gal prasmingiau būtų išleisti operos klavyrą. Pastatyti būtų galima ir vėliau". Lietuvių Operos iniciatyva buvo sudarytas komitetas, kuriam pirmininkavo Marija Rudienė, ir tik 1970 metais opera "Jūratė ir Kastytis" buvo išleista. Pirmą kartą mūsų Opera "Jūratė ir Kastytį" pastatė 1972 metų pavasarį. Dirigavo Aleksandras Kučiūnas, režisavo Zita Visockienė, dekoraci-

gausus, akademinio lygio, instrumentinių kūrinių, vokalinių solo dainų ir chorinių dainų, vertingi rinkiniai, kuriuos Amerikoje išleido prelatas Pranas Juras.

Prof. V. Jakūbėnas pažymi, kad K. V. Banaičio muzika yra santūriai moderniška, naudoja daug septakordų ir nonakordų, o taip pat ir iš kvarčių sudarytų sąskambių. Jos svarbiausi kūriniai mums palikti yra "Sutemos giesmės ir vizijos", solo fortepijonui, Sonata-Rapsodica violončelei ir fortepijonui, Lietuvos idilijos, siuita smuikui, klametai ir arfai, sonata smuikui ir fortepijonui ir daug kitų kūrinių. Visi tie kūriniai rodo aukštą kompozicinę technikos lygį,

ARTRITAS, REUMATAS, PODAGRA DOMAS ADOMAITIS

Tyrimo darbuose praleidęs beveik 30 metų, mėgstu pasekti, kas naujo atrandama žmonijos gyvenime. Kaip ir daugeliui pensininkų, ypač įdomu rasti pranešimų apie naujienas medicinoje ir apie tinkamos mitybos reikšmę žmogaus sveikatai.

Visiems yra kalte įkalta vartoti mažiau riebalų, druskos, cukraus ir cholesterolio turinčio maisto. Deja, iki šiol neteko užtikti išsamesnio aptarimo, kas atsitinka valgant mineralais ir rūgštimis gausų maistą. Puikus Ronald Kotulak straipsnis apie kalcio reikšmę sveikatai (*Chicago Tribune*, 1986 02 09) paskatino mane vėl pasidalinti mintimis su skaitytojais apie kai kurias ligas ir galimas jų priežastis, nekreipiant tinkamo dėmesio į mineralų ir rūgščių apykaitą žmogaus kūne.

Pirmiausia, kai kurios žinios iš Kotulak straipsnio apie kalcį. Vis daugiau surandama, kad milijonai žmonių kenčia dėl kalcio trūkumo ir iš to kylančios trijų kaulų ligos "osteoporosis". Vien šiame krašte priskaičiuojama 15-20 milijonų tos ligos paliestųjų, kuriuos ištinka 1,3 milijonų kaulų lūžimų kasmet. "Kalcis yra universalus dirgiklis (trigger), kuriuo visos ląstelės užsuka savo mašineriją" - sako dr. Robert Heaney iš Omahos Creighton universiteto. Kalcis neša nervų signalus, sutraukia muskulus, krešina kraują, palaiko lygų širdies plakimą, reguliuoja hormonų išskyrimą ir padeda enzymams atlikti savo darbą, - tvirtina tame straipsnyje minimi tyrinėtojai.

Vidutinis kalcio kiekis, rekomenduojamas tyrimų institucijos "*National Research Council*", yra 800 mg (miligramų) per dieną. Tuo tarpu vidutinis suaugęs amerikietis tegauja 450-550 mg kalcio. Kiti žinovai tvirtina; kad moteris turi gauti 1000 mg kalcio per dieną, o po gyvenimo pasikeitimo - net 1500 mg, kad galėtų išvengti kaulų sunykimą.

Kalcio trūkumas pastaruoju laiku rišamas ir su kitomis sveikatos negerovėmis. Nustatyta, kad kalcis sumažina išsėnosios žarnos vėžio riziką. Wisconsin ūkininkai, gėrę kietą šaltinių vandenį, turintį kalcio, 10 proc. sumažino širdies atakų ir "smūgių" riziką. Kiti tyrimai parodė, kad iki vidutinio paaugštintas kraujo spaudimas galima sunormuoti vien padidintu kalcio vartojimu.

Kalcio vaidmuo sumaži-

nant kraujo spaudimą nėra žinomas. Dr. McCarron iš Oregono Sveikatos mokslų universiteto mano, kad nepakankamas kalcio kiekis sukelia kraujo indų lygiųjų raumenų susitraukimą ir kraujagyslių susiaurėjimą. Taip pat nežinoma, kaip kalcis sustabdo nenormalų ląstelių dauginimąsi išsėnosioje žarnoje. Šią kalcio naudą pastebėjęs, dr. Martin Lifkin iš Sloan-Kettering Vėžio centro sako: "Kaip kalcis veikia, nežinome, bet jis gali sujungti išsėnosioje žarnoje tulžies ir riebalines rūgštis. Yra žinoma, kad tos rūgštys erzina audinius ir skatina nenormalų ląstelių dauginimąsi, ir kalcis gali neutralizuoti jų veikimą".

Taigi daktarai dabar pradedą surasti tai, ką kūdikiai jau seniai praktikuoja: kalcio trūkumui pašalinti jie instinktyviai valgo kreidą ir sienos tinką su kalkėmis. Lietuvoje beveik kiekviena motina žinojo, kad be pieno augas vaikas turės kreivas kojas - bus rachitikas.

Pagrindiniai kalcio šaltiniai žmogui yra pienas ir jo produktai, daržovės, sėlenos ir kt. Kalcio procentas sudeginto maisto pelenuose yra: sūrio - 0,931, pieno miltelių - 0,354, migdolų - 0,239, varškės - 0,208, pupelių, figų - 0,162, pieno, sėlenų, kalafiorų - 0,122.

Kalcio gamtoje yra labai daug. Kreida, kalkakmeniai, gipsas, dolomitas yra pagrindiniai mineralai su kalciumu. Vanduo, tekėdamas per tų mineralų sluoksnius, prisisotina kalcio druskų, ir pasidaro "kietas vanduo". Jeigu dirva yra per rūgšti, agronomai žino, kad jai reikia duoti kalkių ar šarminių kalio druskų - trąšų, kitaip javai toje dirvoje bus menki. Kieto vandens virimo nuosėdas visi žinome, bet virinant iškrenta tik "laidininkas kietumas", - jame lieka dar 21 mg kreidos/100 g vandens. Taigi iš nevirto šaltinio vandens žmogus gauna daugiausia kalcio, o geriantieji lietaus ar destiliuotą vandenį save labai nuskriaudžia.

Kotulak straipsnyje yra lentelė, rodanti, kiek viename puodelyje maisto yra kalcio miligramų: jogurto - 415, migdolų - 382, pieno miltelių - 375, nugriebto pieno - 302, pasukų - 285, javainių (cereal) - 180, varškės - 138, brocolių - 136. Kiti to straipsnio duomenys nurodo, kiek mg kalcio yra vienoje uncijoje (29 g) maisto: šveicariško sūrio - 272, kedro sūrio - 204, amerikoniško sūrio - 17

4, sardinų su kaulais - 124, pupelių - 51 ir kt.

Daktarai tvirtina, kad vidutinio ūgio žmogus turi 2,5 svarų kalcio, kurio 99 proc. yra kauluose ir dantyse. Bet vienas procentas kalcio nuolat turi būti kraujyje, kad kūnas galėtų normaliai veikti. Vitaminas D, pagrindinė dalis kepenyse ir inkstuose pagaminto hormono, įgalina kalcį pereiti į kaulus. Nesant kraujyje pakankamai kalcio, kūnas į kraują įleidžia daugiau hormono parathyroido, kuris iš kaulų paima kalcį ir juo papildo kalcio kiekį kraujyje. Taip aprašomas kaulų suminkštėjimo-išpurėjimo ligos "osteoporosis" atsiradimas, žmogui negaunant pakankamai kalcio.

Deja, nei šiame Kotulak rašinyje, nei kitur nekalbama, kaip kalcis iš maisto patenka į kraują. Savaime suprantama, kad kalcis turi būti ištirpęs vandenyje, kad jis galėtų pereiti žarnų sienelės. Nėra tikslų žinių, kokio pavidalo kalcis yra žmogaus maiste ir koks jo tirpumas vandenyje. Atrodo, medicina iki šiol tuo visai nesidomėjo. Chemikai jau seniai yra nustatę tokių kalcio, druskų tirpumo skaičius šaltame ir karštame vandenyje, išreikštus kalcio dalimis 100 dalių vandens: acto rūgšties kalcis - 37.4 ir 45.5/80 C, kalcio bromidas - 125.0@ C ir 312.0/105 C anglirūgštės kalcis - kreida - 0.0012/20 C ir 0.0021/100 C, kalcio chloridas - tirpus ir labai tirpus, citrinos rūgšties kalcis - 0.085/18 C ir 0.096/25 C, kalcio fluoridas - 0.0016/18 C ir 0.0017/25 C, pieno rūgšties kalcis - 10.Ž ir labai tirpus, kalcio nitratas ir nitritas - labai tirpus, rūgštelinės-oksalinės rūgšties kalcis - 0.00067/13 C ir 0.0014/95 C, vynuogių rūgšties kalcis - 0.037/0 C ir 0.22/85 C. Reikia pridurti, kad kelioms kalcio druskoms kartu esant tame pat vandens kiekyje, nurodyti tirpumo skaičiai gali būti mažesni.

Kalcio druskos, kaip kreida ir kt., stiprių tulžies rūgščių gali būti paverstos labiau tirpstančiomis. Joms į pagalbą ateina actas, pieno rūgštis ir vaisių daržovių rūgštys. Tačiau rūgštynių ir vynuogių rūgščių kalcio druskos galėtų būti paveiktos tik stiprios druskos rūgšties, jeigu jos būtų pakankamai skrandyje. Pienė esantis kalcis yra tirpaus lactato formoje, o rūgusiame piene, jogurte yra daug laisvos pieno rūgšties, kuri taip pat padeda silpniau tirpstančioms kalcio druskoms patekti į kraują. Tad visiems turėtų būti aiški rūgusio pieno nauda, norint išvengti kalcio trūkumo.

Seniai yra žinoma, kad

kaulas, pamerktas į actą ar kitokią rūgštį, per kurį laiką suminkštėja ir darosi lankstus, purus, skylėtas. Rūgštis iš kaulų ištirpina kalcį. Visi taip pat žinome, kad tik nuo rūgščių uogų, vaisių ir daržovių "atšimpa" dantys: rūgštys juos apgadina, pragaužia net dantų apsaugą - emalę. Iš to išeinant, kalcio apykaitoje aprašytas hormonas parathyroidas turėtų būti taip pat stipri rūgštis, kuri iš kaulų paimtą kalcį sugrąžina į kraują. Šiuo atveju parathyroido paleidimas į kraują rodytų ne tik kalcio, bet ir rūgščių trūkumą. O gal šis hormonas tik sudaro geras sąlygas - atidaro kelią kraujyje esančioms rūgštims tirpyti kaulų kalcį?

Kalcis yra tik vienas iš kelių šarminių metalų. Kiti yra magnis, natris (sodium) ir kalis (potassium), kurie žmogui turbūt yra ne mažiau reikalingi. Magnis tiek dirvoje, tiek

ir augaluose visuomet yra kartu su savo artimiausiu giminaičiu kalciumu. Jo druskos geriau tirpsta vandenyje, užtat jos lengviau patenka į kraują ir lengviau iš jo pašalinamos. Natris ir kalis yra daug stipresnio šarmingumo metalai ir jų druskos labai gerai tirpsta vandenyje, taigi ir kraujyje. Tie tirpalai gerai leidžia elektrą, žinomi elektrolitų vardu ir, be abejo, yra labai svarbūs žmogaus kūno elektros sistemos. Be jų ir augalai neauga. Valgomoji natris druska, ištirpyta destiliuotame vandenyje, yra fiziologinis skiedinys - išgelbėjęs daug gyvybių, nes jis gali atstoti dalį kraujo, daug jo netekusiui žmogui. Be reikiamo kalio kiekio žmogų vargina mėšlungiai, o dėl didesniojo trūkumo žmogus netenka sąmonės. Natrio ir kalio druskos lengvai iš kūno pašalinamos.

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi išeivijos lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamazū išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratorių mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidinius mažiau begauna. *Dirvą* tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba - *Dirvos* leidėjai visas tas bedas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki 2008 m. lapkričio 1 d. praveisti naujų skaitytojų telkimo vąjį.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, *Dirvą* ir sumokės prenumeratorą už pirmus metus II-os klasės paštu JAV siunčiamą *Dirvą* moka tik 40 dol. I-os klasės paštu JAV ir Kanadoje moka 57 dol..

Mieli, ilgamečiai *Dirvos* skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite *Dirvą* savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems oro paštu 95 dol. pirmiems metams.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų *Dirvos* skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime *Dirvos* tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą *Dirvos* stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Dirvos leidėjai

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____

Valstybė _____

Zip _____

Tel. numeris _____

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima trečiadieniais 10:00-11:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga. Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

RENGINIŲ KALENDORIUS

2009 M.

VASARIO 28 d., šeštadienį 6:30 v.v. Šv. Jurgio parapija ruošia "Reverse Raffle", kuris įvyks Lietuvių namuose, įėjimas tik su bilietais. Dėl informacijos skambinkite į kleboniją (216) 431-5794.

A.†A.

KUN. KONAUTAS A. TRIMAKAS

2008 m. gruodžio 12 d. Meksikoje mirė kun. Konautas Antanas Trimakas, sulaukęs 74 metų. Jis mirė ramiai, širdžiai nustojus plakti.

Kun. Trimakas buvo iš kilnios šeimos – jo tėvas, dr. Antanas Trimakas buvo ekonomijos profesorius ir diplomatas, kuris dar Lietuvos laikais buvo ambasadorius Švedijoje. Jis buvo vienas iš pirmųjų VLIK'o pirmininkų ir kartu su diplomatu Vladu Sidzikausku, dirbo Lietuvos išlaisvinimo komitete Vokietijoje.

Jo motina Jadvyga Kumpikevičiūtė-Trimakienė buvo iš žemaitiškos bajorų šeimos, ir atvykus į Ameriką, dirbo Metropolitan Museum of Art kaip bibliotekininkė. Kun. Antanas gimė Švedijoje 1934 m. rugsėjo 18 d. Užėjus komunistams, su tėvais ir broliu Gediminu, pasitraukė į Vokietiją. Jie gyveno Tubingen, mieste pietų Vokietijoje. Atvykę į Ameriką, gyveno Brooklyne, Bedford-Stuyvesant rajone. Jo tėvas dr. Trimakas dėstė ekonomiką Seton Hall University ir dalyvavo išeivijos organizacijose. Konautas baigė elektros inžineriją Brooklyn Polytechnic Institute ir įsigijo Master of Science diplomą, Magna cum Leau-de. Keletą metų jis dirbo Amerikos laivyne kaip inžinierius, bet paskui nutarė stoti į kunigystę. Jis gyveno Romoje ir ten buvo išventintas. Po to jis buvo paskirtas į Braziliją, kur jis turėjo vadovauti 20,000 tikinčiųjų, labai primityviose aplinkybėse.

Praėjus 12 metų Brazilijoje, jį paskyrė į Meksiką, kur jis užbaigė savo gyvenimą tarnaujant Dievui. Kun. Antanas Trimakas buvo labai išsilavinęs, apsiskaitęs, stiprių katalikiškų pažiūrų. Jis visą gyvenimą praleido prižiūrėdamas vargšus, neturtingus, paprastus žmones. Katalikų bažnyčia jam mokėdavo po 50 dol. už mišias, bet ne daugiau negu 300 dol. Jį šelpdavo tokie patys biedni parapijiečiai kaip ir jis. Jis negavo jokios pensijos, tai jis gyveno labai biednai. Laidotuvės buvo kuklios – antifoninis giedojimas, kantiška, maldos, Ave Maria, trumpas pamokslas ir gėlių padėjimas ant karsto.

Jis buvo parašęs angliškai savo pageidavimus:

"I want to be buried in the place where I die simply and modestly, but in accordance with priestly dignity and cannon law."

Jo brolis, Gediminas parašė taip:

He had bypassed much, family, money, to make his own arrangements with God. He has lived a good life and rests peacefully as man without regrets.

Amžina atilsis kun. Konautui Antanui Trimakui

Dr. Giedrė Kumpikaitė

MIRĖ GRAŽUTĖ ŠLAPELYTĖ-SIRUTIENĖ

2009 m. sausio 5 d. Santa Monica, CA mieste, JAV mirė visuomenininkė ir neeilinių darbų rėmėja Gražutė Šlapelytė-Sirutienė, sulaukusi 99 metų amžiaus. Velionė Lietuvoje bei išeivijoje buvo gražiai pasireikusi, žymios vilniečių šeimos palikuonė.

Gr. Šlapelytė-Sirutienė gimė Vilniuje 1909 lapkričio 29 d. Nepriklausomybę atgavus, jos didžiausiu nuopelnu yra Vilniuje 1996 m. atidarytas jos tėvų Marijos ir Jurgio Šlapelių vardo namas-muziejus (Pilies 40, LT-01123 Vilnius). Ji yra šio muziejaus steigėja ir fundatorė. Atgavusi senamiestyje nacionalizuotą savo tėvų namą, ji padovanojo Vilniaus miestui ir jame įkūrė savivaldybės žinioje dabar veikiančią muziejų. Po motinos mirties Vilniaus universiteto bibliotekai perleido tėvų sukaupią archyvą ir biblioteką, o Lietuvių kalbos institutui - tėvo per dešimtmečius rinktą žodyninę medžiagą.

Sukaktuvinininkė lenkų okupacijos metu Vilniuje 1927 baigė Vytauto Didžiojo gimnaziją, 1937 Vilniaus universitete gavo filosofijos ir lenkų bei lietuvių filologijos diplomą. 1932 mokytojavo Švenčionių g. joje, o 1933-37 Vytauto Didžiojo gimnazijoje dėstė lietuvių kalbą ir Lietuvos geografiją. Nuo 1939 dirbo Lituanistikos institute Kaune ir Vilniuje. 1942 Vilniuje išteko už Aloyzo Siručio (1910-1990).

1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV, tarnavo banke ir dalyvavo visuomeninėje lietuvių veikloje. 1950 su kitais įsteigė Vilniaus krašto lietuvių sąjungą Amerikoje ir aktyviai joje veikė. Vėliau darbavosi Čikagos lietuvių kalbos draugijos veikloje, tvarkė draugijos rengiamas lietuvių kalba radijo vandenėles, bendradarbiavo periodikoje.

Gr. Šlapelytės-Sirutienės rašiniai spausdinti pasirodė dar studijų metais Vilniuje - *Vilniaus šviesoje*, po 1945 m. Vokietijoje - *Žiburioose*, *Moteryų žodyje*, *Tėvynės sarge*, JAV - daugiausia Vilniaus krašto temomis - *Drauge*, *Aiduose*, *Akiračiuose*, *Karyje*, *Skautų aide*, *Moteryje* ir kt. Devintojo dešimtmečio pradžioje talkino Br. Kvikliui, rengiančiam *Lietuvos bažnyčių* Vilniaus arkivyskupijos du kapitalinius toms.

Jos skatinimu ir lėšomis 2000 m. Vilniuje Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas išleido beveik 500 psl. prof. Vl. Žuko veikalą, Marijos ir Jurgio Šlapelių knygynas Vilniuje. 2004 pasirodė jos straipsnių rinkinys, 230 psl. Vilnijos atgarsiai. Taip pat M. ir J. Šlapelių sukaupta, Vilniaus kultūriniam palikimui reikšminga archyvinė me-

A.a. Gražutė Šlapelytė-Sirutienė

džiaga, vėl Gr. Šlapelytės-Sirutienės lėšomis, dokumentuota kitoje Vl. Žuko knygoje, *Marijos ir Jurgio Šlapelių archyvas* (2006). J. ir M. Šlapelių biografijoms yra U. Damševičiaus ir J. Matonio 2004 m. sukurtas kompaktinis video diskas, pavadinamas *Išlikimi lietuviškam žodžiui*. Visa tai atlikta Gr. Šlapelytės-Sirutienės lėšomis bei vienu ar kitu rūpesčiu, šalia finansinės paramos atgauto namo remontui bei metų metais besitęsiančiai muziejaus globai. Prezidentas 2000 m. ją apdovanojo V-to laipsnio Gedimino ordinu, 2000 m. yra gavusi "Vilniaus garso" premiją, dienraščio "Draugo" fondo garbės narės bei kitus atžymėjimus.

Tiesioginiai ar per savo įsteigtą fondą, "Gražutė-Sirutis Foundation", šalia muziejaus bei čia paminėtų leidinių yra rėmusi Amerikoje ir Europoje lietuvių spaudą, parapijas bei vienuolynus, Lietuvių bendruomenės JAV veiklą, Bendrąjį Amerikos lietuvių šalpos fondą, Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje, Šv. Kazimiero akademiją Romoje bei kitas lietuvių visuomeninės, religinės veiklos sritis.

Medicinos gydytojas, kalbininkas Jurgis Šlapelis (1876-1941) ir jo žmona Marija (1880-1977) - tai spalvingos asmenybės, tuometinei lietuvių aplinkai nusipelnę vilniečiai. Medicinos praktika J. Šlapelis beveik nesivertė. Nebandant išskaičiuoti jo veiklos, minėtina pati vėliausia: 1920-1938 sudarinėti ir leisti lie-

DIRVAI AUKOJO

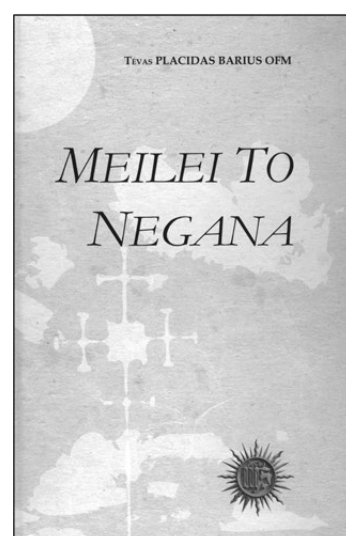
A. Januška, Milton, MA	45
I. Vileniškis, Wayland, MA	45
R. Vaitys, Highland, Pk., IL	35
A. Rukšėnas, Willoughby, OH ..	25
O. Stankūnas, Juno Bch., FL ...	25
V. Gilys, Sun City, CA	22
E. Trečiokas, Riviera Bch., FL ..	22
A. Grajauskas, Cliffside Pk, NJ ..	20
B. Navickas, Lemont, IL	20
A. Reventas, Houston, TX	20
V. Shimkus, Dalton, PA	20
J. Simonis, Santa Barbara, CA ..	20
L. Jurskis, Fair Haven, NJ	19
I. Jansonas, Osterville, MA	15
G. Meiliūnas, New York, NY ..	15
A. Pažiūrienė, Oak Park, CA ...	15
T. Spėrauskas, Glen Cove, NY ..	15
J. Ignaitis, Cupertino, CA	10
L. Kapeckas, Hartford, CT	10
O. Merkienė, S. Boston, MA	5
D. Petkūnas, Union Pier, MI	5

*Visiems aukotojams
nuo širdžių dėkojame*

tuvių kalbos žodynai, kurių medžiaga net XX a. antroje pusėje naudojosi ir J. Šlapelio bendraminčiai, ir vėliau išaugusių filologų karta. M. Šlapelienės 1906 įsteigtas, net 43 metus veikęs knygynas - ne tik Vilniaus, bet visos Lietuvos istorijoje - yra unikumas. Savininkė ne kartą buvo rusų, vokiečių ir ypač lenkų tardoma, bute ir parduotuvėje daromos kratos, tampoma po teismus. Tai mūsų knygnešiams prilygstanti kovotoja. Tačiau yra ir kita M. Šlapelienės "pusė": su Kipru Petrausku 1906 ji dainavo pagrindinę rolę pirmame lietuvių operos pastatyme, Miko Petrausko "Birutėje". Šlapelių šeimoje taip pat augo sesuo, vėliau Lietuvos diplomato žmona, ir pokario rezistentas našlė vedęs brolis, abu mirę Amerikoje

Antanas Dundžila, velionės giminaitis

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Pasitinkant Mažesniųjų Brolių ordino 800 metų sukaktį, išleista ši 428 puslapių knyga, ku-

rioje spausdinami tėvo Placido Bariaus, OFM, apmąstymai. Jis gimė 1920 m. sausio 1 d. Kretingoje. Tėvai vienuoliai pranciškoniai jį vadina patriarchu. Dėl karų ir okupacijų atsidūręs užsienyje, nepamiršo Lietuvos. Tikėjo jos laisve. Sugrįžęs tėviškėn, sutelkė jaunas pranciškonų kartas, prikėlė Lietuvos Šv. Kazimiero pranciškonų provinciją. "Mūsų Patriarchas. Kaip iš Senojo Testamento. Kaip Mozė. Aukso vertas kiekvienas jo žodis. Neišgalvoti ir tiesūs jo žodžiai. Todėl sudėjome jo gyvenimo pamokslus ir pamąstymus", - rašo brolis kun. Astijus Kungys knygos įvade.

SPORTAS

NEŽAIS
MĖNESĮ?

Cleveland *Cavaliers* vidurio puolėjas Žydrūnas Ilgauskas dėl nedidelio kulnikaulio įtrūkimo negalės žaisti gal mėnesį.

33 metų 221 cm ūgio lietuvis kairiosios kulkšnies traumą patyrė gruodžio 10 dieną per rungtynes su Philadelphia *76ers*, kai po bandymo blokuoti Donyell Marshall'o metimą nusileido ant *76ers* puolėjo pėdos. Tada tyrimai parodė tik saugyslių patempimą.

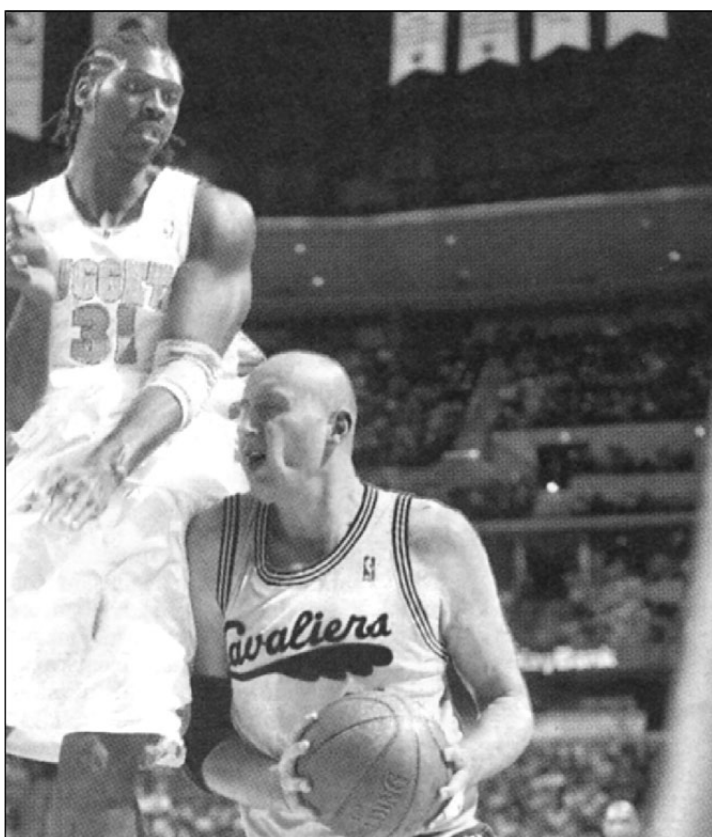
Ž. Ilgauskas į aikštelę sugrįžo praleidęs tik trejas rungtynes. Tačiau krepšininkas iš Lietuvos ir toliau jautė skausmą. „Žaidžiau, tačiau nesijaučiau gerai, – sakė „Cavaliers“ vidurio puolėjas. – Nebuvau toks žaidėjas, koks turėčiau būti.“

Sausio 2 d. po magnetinio rezonanso tyrimo paaiškėjo, kad Ž. Ilgauskui yra įsikilęs kulnikaulis. „Gerai, kad tai nesusiję su pėdos problemomis, kurias turiu, – sakė Ž. Ilgauskas. – Magnetinio rezonanso tyrimas parodė, kad po ankstesnių pėdos operacijų viskas atrodo gerai ir visi kaulai sugiję. Tai geras dalykas.“ **LRT**

MEKSIKOJE PRALAIMĖJO
TREČIAJAME RATE

Lietuvos tenisininkė Iveta Dapkutė nepateko į Meksikoje sausio 2 d. vykstančio 31-ojo jaunių teniso turnyro „Casablanca Junior Cup 2009“ merginų (iki 18 metų) vienetų varžybų ketvirtfinalį.

15-metė lietuvė, kuri pasaulio jaunių vertinime užima 66-ąją vietą, trečiajame rate – aštuntfinalyje – sausio 2 d. 6:3, 3:6, 2:6 nusileido 18-metei meksikietei Pamela Montez, kuri pasaulio reitinge yra 45-a. **LRT**

Vieną traumą išsigydyęs *Cleveland Cavaliers* ekipos aukštaūgis lietuvis Žydrūnas Ilgauskas pasirodymą aikštėje vainikavo pakartojęs šio sezono savo rezultatyvumo rekordą.

Patria Imports
We Sell Koldunai
Gourmet Deli Meats & Breads
Imported Condiments & Foods
Wines, Beer & Waters
Candies, Gifts and More!
794 East 185th St. • 216-531-6720

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service
481-5397
New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire Hall
OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm
866 E. 260 th St.
Cleveland, Oh. 44119

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

**SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ**

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

GROŽINĖS LITERATŪROS
KONKURSAS

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, Lietuvos vardo pirmą kartą Kvedlinburgo analuose 1009 metais paminėjimo proga ir tūkstantmečio jubiliejui pagerbti, skelbia romano konkursą.

Skiriamos trys premijos:

I-oji - 5,000 dol.,
II-oji - 3,000 dol.,
III-oji - 2,000 dol.

Tema kūrėjams: **LIETUVAI – TŪKSTANTIS METŲ!**
Mes didžiuojamės tūkstančio metų istorija ir šimtmečiais kurta tautine kultūra.

Laikas: Paskutinė kūrinio išsiuntimo data oro paštu 2009 m. birželio 30 d. Prašome nelaukti ir kūrinius siųsti anksčiau.

Kūrinius siųsti: **ALTS, KONKURSAS**
2711 West 71st Street,
Chicago, IL 60629-2005, USA

Teksto paruošimas: Konkursui siunčiamas kūrinys turi būti ne mažiau 200 puslapių, parašytas spausdinimo mašinėlė arba kompiuteriu, pasirašytas slapyvardžiu. Slapyvardis turi būti užrašytas ant atskiro užklijuoto vokelio, į kurį reikia įdėti savo kortelę su vardu, pavarde, adresu, telefono ir fakso numeriu. Tik laimėjusio rašytojo vokas bus atidarytas. Nepremijuoti kūriniai negrąžinami.

Vertinimo komisija:

Danutė Bindokienė,
Dr. Jonas Jasaitis,
Petras Palilionis,
Stasė Petersonienė,
Vytautas Volertas.

Premijų įteikimas: Lietuvių literatūros šventėje, Čikagoje, JAV, Kovo 11-osios – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo šventės metu.

JAKUBS AND SON
Laidojimo įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

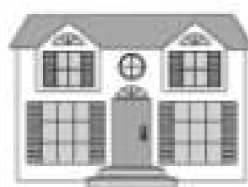
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą,
prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite
šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.
Linus Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204